

**AESCHULOS
PROMETHEUS
ERKEST**

LEVRAOUEG GWALARN. -- NIV. 6

A E S C ' H U L O S
**PROMETHEUS
EREET
AR BERSED**

TROET E BREZONEG
GANT Y. DREZEN
KENTSKRID

GANT R. HEMON

SKEUDENNAOUET
GANT G. ROBIN
HA R.-Y. KRESTON

MOULEREZ, STR. AR C'HASTELL, 4
BREST 1928

KENTSKRID

Setu amañ unan c'hoaz eus follenteziou ar C'hal-laoued: lavarout n'eus nemeto war an douar o deus dastumet herez Roma hag Hellaz. Ha setu amañ unan c'hoaz eus hor follenteziou-ni: kredi ar pez a lavaront.

Sellout a reomp a-dreuz ouz Roma, hag ouz Hellaz kemend-all. War zigarez n'eus kemm ebet etrezo ha Bro-C'hall. War zigarez ez omp Kelted, ha m'eo bet gresianekaet, romanekaet ha gallekaet ar Geilted a-walc'h. War zigarez ez omp Hanternoziz, ha n'o deus tud an Hanternoz netra da c'hounit o tarempredi tud ar C'hreisteiz. Ha goude beza taolet Voltaire ha Boileau en tan, e taolomp Cicero ha Demosthenes war o lerc'h.

Ne ouzon ket petra a vije c'hoarvezet gant Breiz, m'he dije dalc'het start d'he yez ha miret hec'h em-renerez. Kavout a ra d'in e vije bet nebeutoc'h gallekaet, hogen muioc'h latinaet ha gresianekaet marteleze. Ha mat e vije bet pe fall, ne ouzon ket. Mat pe fall, heuliet en dije spered Breiz tonkadur spered Europa.

Diskouez a reomp splann hon diouziegez, ha pe-gen dallet omp c'hoaz gant al levriou gallek, pa vil-ligomp dreist muzul hensevenadur ar C'hreisteiz. Evidoun-me, seul vui e studian istor poblou an Hanternoz, — ar re end-eeun a vije en em savet, gouez

d'ar C'hallaoued, ar muia a-enep Pallas ha Miner-va, — seul vui e veizan pegen doun, ha padus, ha frouezus eo bet warno levezon ar C'hreisteiz.

N'eus ket tud marteze o deus muioc'h evet, hag en em vaget diouz « andon Kastalia » eget ar Saozon. Ha padal, e klever darn o rambreal diwar-benn ar spered saoz, re latarek, emezo, da veiza ar « sklaerder kreizdouarel ». D'ezo da lenn kontadennou Chaucer. D'ezo da lenn peziou Shakespeare. D'ezo da studia buhez hag oberiou Milton. Ha Dryden, ha Pope, hag Addison, da gomz eus ar re anavezeta nemetken. Byron a varvas evit frankiz Hellaz. Keats ha Shelley a zo leun o barzonegou a frond ar Gevred. Ha Tennyson. Hag Arnold. Ha Swinburne. Lord Elgin, evel ouzoc'h, a ziframmas marbrennou ar Parthenon.

An Alamaned, war a glevomp, a zo paotred gouez an *Niebelungen*, atao e-kreiz o c'hoadeier, o gwernieier, o c'hestell-kreñv. Setu: pa 'z eont da Roma hag Athena, n'emañ ket Paris war o hent. Piou a gredo kentelia war anaoudegez an Henamzer ken-vroiz Winckelmann ha Niebuhr ? Kenvroiz Goethe war an doujañs a dleer da zougen d'ez? Piou, nemet dall e vefe, ne welo ket heol ar C'hreisteiz o para, adal e barzonegou Hoelderlin betek e re Spitteler? Evit gwir, menoz an Henamzer eo sichenn menoz ar C'hornog a-bez, frouezusaet gant perziou-dreist ha nerz-preder holl ouennou Europa.

Meiza a ran fouge ar C'hallaoued. Eun tu o deus kavet, — tud speredek ha skiantek ma 'z int, — d'ober o mad eus spered an Henamzer. Hogen n'eus nemet an tu-se hag a dalv eun dra bennak, d'o meno. Da ziskouez pegen berr int chomet, e kemerin eur skouer: biskoaz n'o deus empennet braster henvojennou hag henzanevellou Hellaz. Marellet o deus o barzonegou gant doueed ha doueed menez Olumpos, er c'hiz end-eeun m'o deus mastaret ganto morgeriou ha leinou o saliou-degemer. Gali ebet n'eo bet gouest da sevel eur varzoneg vrás, nag eul labour bras bennak diwar Mojenn-Veur ebet. Ha peogwir e tleomp lenn amañ troidigez *Prometheus*, larvarit d'in hag anaout a rit e galleg eur *Prométhée* bennak, — ereet, diereet pe ereet fall, — a c'helifed da geñveria gant *Prometheus* Goethe pe Shelley?

Bremañ, — daoust d'in da gaout nebeut a fizian e spered ar Vrezoned, — eun dra 'zo da vihana hag a vo merzet dioustu gant an distera ac'h'anomp : meurdez ar Vojenn hon eus amañ. N'omp ket ampart-tre da varn liviouigou ha trivliadouigou an ene. Hogen barrek omp da dañva ar Vent hag ar Badelez.

Huñvreet em eus alies, e welen e Breiz-da-zont, digabestret, eur bagad tud, mignoned war eun dro d'ar studi ha d'ar gened, o klask e pep bro hag e pep amzer magadur-spered da Vreiz. Ha lavarout

a rankan, — daoust pegen souezet e vo va c'hen-vroiz, am anavez evel eur gwall azeuler da zoueed an Hanternoz, hag eun enebour touet d'ar re all, — pa huñvreen er c'hiz-se, e troe va spered dalc'hmat, n'eo ket etrezek aodou glas, mor gwenn hag oabl du ar Gwalarn, hogen etrezek aodou gwenn, mor glas hag oabl ar « Gevred aour ». Morse ne c'hellan bale e Breiz-Vihan hep hiraezi da Vreiz-Veur. Hogen morse n'em eus baleet en Okitania hep merzout em gwazied hoañlerez ar C'hreisteiz. Ar gasoni a vagomp ouz Roma hag Hellaz n'eo, a gredan, nemet kasoni ouz ar skol c'hall, he mistri hag he levriou poultrennek. Evidoun, an eurvad am eus bet da dremen e-biou d'an « embregerez klasel » erbedet gant Bro-C'hall d'he bugale. Ne ouzon nag al latin nag ar gresianeg tamm ebet. Kavet em eus Hejlaz diwezatoc'h, en eur skol-veur a Vro-Saoz, hep kaout ar boan da zeski netra, e troidigeziou saoznek nevez-flamm, moulet mat ha goloet-kaer. Ha plijet gant Doue ma c'hello Breiziz all he c'havout en doarese, — e brezoneg, avat, ar wech-mañ. Fresk ha beo, ha dieub diouz kontamm ar Reter tosta. Ma c'hello, en dro genta, pirc'hirin Breiz ober e brezoneg e bedenn da zoueez lagadet-glas Gorre-Kêr.

(genver 1927)

Roparz HEMON.

RAKLAVAR

Nebeut eo ar pez a ouzer a-zivout buhez Aesc'hulos. Ganet e voe e kêr Eleusis, e-kichen Athena, war-dro 525 a-raok H. S. A ouenn vat edo e gerent. D'e 25 bloaz, e roe e zrama kenta ; d'e 35 bloaz, edo en emgann brudet Marathon, o terc'hel penn gant Athenaiz ouz strolladou ramzel ar Bersed alouberien. Gwelet e voe adarre e Salamis hag e meur a emgann all. N'oa ket eur soudard a vicher, kouls-koude.

Ne ouzer ket mat perak e rankas divroi e Sikiilia. A-viskoaz eo bet Athenaiz dianaoudek ha kriz e-keñver o zud-meur.

Mervel a eure Aesc'hulos war-dro 456-455, d'an oad a 69 bloaz. Marvaillhou gwrac'h koz, chomet beo daoust d'ar c'chantvedou, a lavar e voe flastret e benn gant eur vaot, stlapet diouz barr an oabl gant eun'erer.

Eun den lorc'hus e oa Aesc'hulos. Ne c'houzañve ket e vije bet kavet den a-zioc'h d'ezañ, ha brud war gresk e genroad yaouank Sophokles hen kavas trenk meurbet... Hogen, tremen 2000 vloaz goude, e c'hellomp-ni rei da bep hini e lod lore, ha sked Sophokles ne voug, e doare ebet, hini Aesc'hulos koz ; disheñvel eo, setu.

War a lavar aozerien e vuhez, Aesc'hulos a skriwas betek 90 drama. Rei a reer ano 72 anezo. 13 gwech e voe priziet er c'henstrivadegou. Ne chom eus e bennoberou nemet 7 drama, brudet holl : « Prometheus erreet », « Ar Bersed », « An Aspederez », « Ar Seiz a-enep Thebas », « Agamemnon », « An Dougerezed diedou », « An Eumenided ».

Holl beziou-c'hoari Aesc'hulos a zo da veza lakaet e brezoneg, — hag e vezint hep mar ebet. N'eo ket hep abeg, avat, hon eus dibabet, da genta, « Prometheus erreet » hag « Ar Bersed ».

Abred eo c'hoaz evit sevel e brezoneg eul lennegez digentel a-grenn — daoust m'eo pep kaerder eur gentel ! — evit ar blijadur nemetken. Pa 'z eus dienez bara en ti, ar gwelout eus an arrebeuri brao n'eo ket gwall-vagus. Evit d'ezo beza kaerkenedus, « Agamemnon » pe « An Aspederez » a zo pellik ouz hor prederi bemdeziek.

Tostoc'h emañ ouzimp « Prometheus erreet ». Rak, evel an Titan, a bignas betek an Neñv da laerez ar flamm evit diwall e vuhez da vab-den, ni a zoug pep a elfenn eus an tan a zalc'h beo ene bro-Vreiz.

Prometheus, evidomp, a zo ar spered dizalc'h o'ch enebi ouz an nerz dall, ouz eur galloud seul-

greñvoc'h m'eo harpet war lezennou savet gantañ, a-ratoz. An erreadur war lein eur menez gouez n'eo ket bet eun harz evit « mab re her Themis fur. » Ar Vojenn-Veur, a hend-all, a ro da c'houzout e cho-mas an trec'h gantañ.

Hep toui Doue, evel Prometheus, hogen ken dibleg hag heñ, ha kreñv gant e skouer, kendalc'h a raimp da herzel ouz ar vistri a en em gav, d'an ampoent, « en o c'hestell, andoret ouz freuz ha reuz. » Eun deiz, ni o guelo iveauz « o kouëza diwar o laeziou, ha dillo ha gant mez. »

Ken tost ouzimp emañ « Ar Bersed ». Ne gouezimp ket e si an heñveledigeziou aes. Hogen meur a dra a vije da lavarout a-zivout bro-Hellaz da vare emgann Salamis ha Breiz bremañ. O diou ez int bihan, paour, dizunvan, — pep kér o sach'a diouz he zu, — difennet gant ar mor, nemet iveauz diraezus d'al listri. O diou o deus en em gavet keñver-ha-keñver gant eun enebour galloudus ha niverus. Nag an hen-Hellaziz nag ar Vrezoned n'o deus souzet rak ar stok. An Hellaziz o deus gouezet dre ziou wech war ar Bersed... Diwezatoc'h, e rank-jont plega dindan Bleizez Roma. Hogen taolet o doa o sked, lavaret o doa kement o doa da lavarout, hag e c'hellent diskenn er bez.

Breiz, e gin, a zo aet he frankiz diganti re abred, ha tennet eo bet ar gomz diganti. Ar stourm, avat, n'eo ket echu. Ar poblou, evel an dud, o deus o c'hefriди da gas da benn. Chomet yac'h ha spledus,

e kichen eur ouenn o vont da hesk, ar Vrezoned a zo deut poent d'ezo lavarout o ger. Ar ger-se ne c'hell beza lavaret nemet e brezoneg. Anez e kouez e perc'heniez bro-C'hall hag en herez latin. — Evit an holl ez eo Chateaubriant, ha Lamennais ha Renan Latined, ha n'eo ket Kelted, evel m'eo Saozon tra ken Yeats pe Walter Scott, e-lec'h beza Kelted, abalamour d'ar yez ma skrivont.

Hag arabat dont da lavarout ez eo bihan, ha dis-ter, ha dizesk meurbet niver ar vrezonegerien, e skoaz hini ar c'halleggerien. Selaouit mouez ar Ber-sed :

« *Ma né vije bet nemet an niver, klev, aet e vije an trec'h gant ar Barbar ; rak an Hellaziz a oa niver o bagou war-dro dek gwech tregont ; dek ouspenn a oa bet miret en arboell. Serses, heñ, a rene eur strollad a vil lestr, hep menegi ar redrierien herrek, daou c'chant ha seiz anezo. Setu aze ar c'henfeur : ha kredi a rez edo a-enep d'imp ?* »

Klemgan ranngalonus ar Bersed — Allas! allas! va listri triroeñvek ! allas ! kollet eo va listri ! — a ro eun disk'an aes da glevout.

... *Hag, a-hend-all, ma n'eus da herzel nemet ouz enebourien wan, ar c'hrogad ne dalvez ket ar hoan !*

Y. DREZEN.

PROMETHEUS EREET

TUD AN DRAMA

Prometheus

Hephaistos

Hermes

Okeanos

Io

Kratos

Bia

Kor an Okeanided

PROMETHEUS EREET

(Laez ar c'hoariva a zo anezañ eun dolzennad kerreg. Emañ Nerz ha Galloud o tegouezout, ha Prometheus etrezo. Hephaistos a zeu da heul, gant e venviou gov).

KRATOS

Degouezet omp e penn pella an douar, e bro ar Skuthed, en eur gouelec'h dizarempred.

Hephaistos ! gra ar pez a zo bet kemennet d'it gant an Tad. Gant gwaskou didorrus an ereou dir, stag an torfedour-se amañ, ouz ar c'herreg uhel ha

serz. Laeret en deus diwarnout an Tan lugernus, krouer pep tra, da Vleunienn, hag e roet da vab-den. An Doueed a zo ret o digoll eus ar seurt gaou. Ra zesko douja beli Zeus, ha mirout da veza made-lezus e-keñver mab-den !

HEPHAISTOS

Galloud ha Nerz ! Kefridi Zeus, evidoc'h, a zo kaset da benn: dizalc'h ez oc'h. Evidoun-me, ne gredan ket eren dre heg eun Doue, va breur, ouz an tornaod avelek-mañ. Ret eo kredi, avat : spontus eo mont a-enep urz an Tad.

O mab re her Themis fur ! enep va youl, daoust d'it, gant liammou dir diskoulmus, ez an d'az staga ouz ar garreg digenvez-mañ, ma ne glevi mouez, ma ne weli dremm gour ebet, ma kolli, krignet goustad gant flamm leskidik an Heol, flourenn da groc'hen !

Gant levenez, bepred, e weli an Noz, gant he sac steredek, o kuza sklerijenn an deiz, hag an Heol d'e dro, o teuzi reo ar mintin, hep ma ehano biken d'az gwaska enkrez fromus da reuzeudigez, rak n'eo ket ganet c'hoaz an Hini az tiereo ! Sed aze frouez da garantez ouz mab-den ! Aet out, Doue dichal rak kounnar an Doueed, en tu-hont d'ar gwir, o rei o danvez d'ar re-veo. Evit da c'hopr, war an tornaod-mañ, ez-sav-sounn, hep plega da c'hlin, digousk, e kiviji, gedour anoazet, e klemmou diastal, e hirvou-

dou didalvez. Zeus a zo didrugar e galon. Kriz e vez dalc'hmat an hini a zo nevez e c'halloud.

KRATOS

Ac'hanta ! Perak gortoz ? En aner e truevez. An Doue-se, milliget gant an Doueed, hag a roas da zanvez da vab-den, n'ac'h eus ket kasoni outañ ?

HEPHAISTOS

Gwad ha karantez a zo bras-mantrus o nerz.

KRATOS

A zo gwir; met ha gallout a rafes ober fae war urziou an Tad ? Ha ne vefe ket fromusoc'h ?

HEPHAISTOS

Dalc'hmat out ken divergont ha ma 'z out didruez.

KRATOS

Klemm warnañ n'e bareo ket: na skuiz ket o hirvoudi en aner.

HEPHAISTOS

A labour kassaus meurbet va daouarn !

KRATOS

Perak e villiga? e gwir, abeg poaniou hennez n'e-mañ ket ez micher.

HEPHAISTOS

Ar vicher-se, ra vije bet roet d'unan all evit e lod!

KRATOS

An Doueed a zo bet lodet etrezo bep a gefridi di-gemmus : n'eus nep Doue dizalc'h, nemet Zeus mestr an Neñv.

HEPHAISTOS

M'her gwel. N'em eus netra da lavarout.

KRATOS

Hast neuze d'e staga, en aon na oufe an Tad emaout o termal.

HEPHAISTOS

Va gwelout a c'held gant ar waskell em dourn.

KRATOS

Laka-hi war e vrec'h ; ha, gant da holl nerz, sko gant ar morzol. Genn-heñ ouz ar maen-se.

HEPHAISTOS

A! graet e vo, ha prim.

KRATOS

Sko kaletoc'h ! gwask ! gant aon ez afe laosk ! ampart eo, betek en em denna eus an dizirouestlus.

HEPHAISTOS

Ereet eo ar vrec'h-se, ha n'he zенно ket alese.

KRATOS

Stag start an hini all: ma ouezo n'eo ket e boell ken lemm hag hini Zeus.

HEPHAISTOS

N'eus nemetañ hag a c'heldife abegi va labour.

KRATOS

Ha bremañ, darc'haou! sank, a-dreuz e askre, skilf didorr ar genn dir-se.

HEPHAISTOS

Allas! allas! Prometheus! Hirvoudi a ran war da c'hloazioù.

KRATOS

O termal adarre? o klemm war enebour Zeus?
Diwall da glemm warnout da-unan!

HEPHAISTOS

Gwelout a rez eun dra ha ne dlefe daoulagad
beza gwelet biskoaz.

KRATOS

Gwelout a ran e toug kastiz reiz e dorfed. Taol ar
gouriz dir en-dro d'e zargreiz.

HEPHAISTOS

Ret eo: da urziou a zo diwar re.

KRATOS

Ha me a venn, me, rei urziou d'it, da heskina zo-
ken. Diskenn izeloc'h. Gwask start ar morzadou.

HEPHAISTOS

Graet eo, ha dillo.

KRATOS

Sko bremañ gant da hoil nerz, ma 'z ay doun al
liver e kig e dreid. Didruez an hini a evesa ouz da
labour.

HEPHAISTOS

A ! te a zo heñvel da gomzou ouz da zremm.

KRATOS

Bez tener, mar kerez : arabat d'it, avat, tamall
va natur, mar deo pennek ha didrugar.

HEPHAISTOS

Deomp ac'halen : ereet eo e izili gwitibunan.

KRATOS (da Brometheus)

Bremañ, kroz divergont amañ ha jaer danvez an
Doueed evit e rei d'ar re berrbad ! Petra a c'hell
mab-den evit skañvaat da boaniou ? A-fazi-kaer
out bet anvet Prometheus gant an Daemoned : eur
Prometheus eo a vefe ret d'it evit da zieren !

*(Mont a reont er-maez —
Ne glever netra e-pad eur pennad hir.)*

PROMETHEUS

O Aether doueel, Aveliou prim hoc'h eskell, Dou-
reier ar stêriou, Mousc'hoarz diniver an tonnou-
mor ! Ha te, Douar, mamm pep tra ; ha te hag a diz
gant da lagad kelc'h ar bed, o Heol ! Me ho kalv
da destou ! Sellit ouzin ! Gwelit petra a c'houzañv
eun Doue dre an Doueed.

Gwelit an dismagañsou am draih, hag a c'houzañvin a-hed deiziou diniver. Sed aze an ereou mezus a zo bet goveliet evidoun gant mestr yaouank ar Re-Eürus ! Allas ! allas ! Difronka a ran war va droug a-vremañ ha war va droug da zont. Pegoulz e luc'ho diwez va reuzeudigeziou ?

Petra a lavaran ? Gwelout a ran anat en o fez an traou da zont. N'eus evidoun nep darvoud dic'hortozet. Dereat d'in gouzañv dinec'h va flanedenn drôma ouzon ne eneber ket ouz nerz an Tonkadur. — Ha koulskoude ne c'hellan na tevel na komz a-zivout an darvoudou-se. Kresket em eus danvez mab-den, ha setu perak emaoun, reuzeudik, o plega dindan yeo ar gloaziou ! En eur gorzenn doull, em eus kaset ganin mammenn guzet an Tan, mestr an holl arzou, ar brasa teñzor a c'hell ar Re Veo da gaout. Setu evit pe dorfed emaoun o c'houzañv, stag dindan an amzer gant an ereou-mañ.

A ! a ! a ! petra an trouz ? Petra ar frond diwellus en deus nijet betek ennouen ? Hag eun Doue ez eo ? pe eun Den ? pe eun Den-Doue ? Ha dont e reer war an tornoad-mañ, bevenn ar bed, da arresti va c'halonad ? Petra a venner ? A ! Gwelit, ereet, eun Doue reuzeudik, enebour Zeus, kasaet gant kement Doue all a zarempred lez roueel Zeus, en abeg m'en deus re garet ar Re Veo ! Allas ! allas ! Klevout a ran adarre o fraoñval laboused em c'hichen. An Aether a drid dindan taoliouigou an eskell. Kement a dosta ouzin a laka spont ennouen.

KOR AN OKEANIDED

Na spont ket : eur bagad a-du ganit ez eo, deut herrus war e eskell betek da dornaod. An Tad a zo bet tenn meurbet dont a-benn eus e youl. An aveliou, dillo, o deus va degaset. Tregernef en deus trouz an houarn betek goueled va c'heo. Tec'het eo gantañ an elevez he lagad lent, ha diarc'hen ez oun nijet davedout em c'harr askellek.

PROMETHEUS

Allas ! allas ! Gouenn Tethus he bugale niverus, merc'hed Okeanos a ruilh e red skuizet nepred endro d'an douar bras, sellit ! Gwelit an ereou ma 'z oun gwasket ganto, war lein ar pikern meinek-mañ, ha me heñvel ouz eur gedour dierezet da viken.

KOR AN OKEANIDED

M'her gwel, o Prometheus ! eur fromus a goabrenn, karget a zaerou, a sav d'am daoulagad, pa arvestan da gorf o krina, war ar garreg-se, e dismagañs da ereou dir. Bleniet eo an Olumpos gant sturierien nevez. Zeus a gemenn, diharz, en an lezennou nevez, hag e kas hizio da netra Ramzed an amzer gwechall.

PROMETHEUS

A ! dindan an douar, izeloc'h eget an Hades darempredet gant an Anaon, betek an Tartaros kollet, ra en dije va stlapet, ha me sammet dindan chadennou didorr ha garo. Doue ebet, na gour ebet ne laouenafe gant va foaniou. — Bremañ, c'hoariell d'an aveliou, reuzeudik, e c'houzañvan enkreziou, eun dudi d'am enebourien.

KOR AN OKEANIDED

Pe Zoue eta a zo ken kriz e galon, m'eo eun dudi evitañ da enkreziou ? Piou ne daerfe gant da boaniou — nemet Zeus a ve ? Heñ, didrugar e ene, a fell d'ezañ, en e gounnar, mestronia gouenn Ouranos. Ne baouezo ken na vo gwalc'het e galon, pe gounezet gant unan all ar galloud-se, a zo tenn da c'hounit.

PROMETHEUS

Ma ! selaouit va ger ; eun deiz, evelato, daoust d'in beza sammet, eun dismagañs, dindan ereou kalet, hennez, Mestr nemetañ ar Re Eürus, en devo ezomm ac'hanoun-me, ma fell d'ezañ anaout ar blanedenn arvarus a denno digantañ ar vaz-roue haz an enoriou; neuze, m'hen tou, na hoalerez ar c'homzou melus na gourdrouzou garo n'am lakaio da ziskleria ar c'hevrin. Netra ne glevo diganin, ken n'en devo distardet an ereou kriz-mañ, ken n'en devo talvezet va dismagañs.

KOR AN OKEANIDED

Kadarn out. Ne blegez ket ez enkrez garo. Re zижouj, avat, e kombez. Me a ya doun ar spont em c'halon. Krena a ran gant ar blanedenn az kortoz.. Pegoulz e c'helli-te gwelout, erfin, ar porz ma vo diwez d'az ezeved ? Mab Kronos ne c'heller ket tizout e galon, ne c'heller ket plega e youl.

PROMETHEUS

Gouzout a ran ez eo Zeus dihegar, hag e ra pez a gar eus ar Gwir. Eun deiz, avat, e vezd dilorc'h e galon, pa vezd skoet gant an taol a lavaran. Neuze e habaskaio ar gounnar didorr-se, mall gantañ va gwelout ober degemer d'an unvaniez ha d'e garantez.

KOR AN OKEANIDED

Lavar d'imp an dra. Dezrevell d'imp da genta petra a damalle Zeus d'it evit beza kroget ennout ha da sammet dindan eun dismogañs ken mezus ha c'houero. Keñenn ac'hanoñp, nemet doaniet a vefes gant da zanevell.

PROMETHEUS

Tenn e kavan komz a-zivout an traou-se ; ken tenn all, avat, e kavan tevel : en daou du, poaniou ha poaniou adarre !

En deiz ma 'z eas droug e kalon an Daemoned, an dizunvaniez a savas etrezo : darn a venne diskar Kronos, da lakaat Zeus da vestr warno; ar re all, e gin, ne vennent ket gwelout Zeus biken e penn an Doueed. Kaer am boe rei ar fura aliou, ne c'hellis ket lakaat a-du ganin an Ditaned, mibien Ouranos hag an Douar. Fae ganto war an taoliou-gwidre, e kredjont, taer evel m'edont, e vije aet an trec'h ganto dre an nerz. Meur a wech, va mamm, Themis ha Gaia, stumm nemetañ dindan lies ano, he doa diouganet d'in an traou da zont : penaos ne vije aet an trec'h na gant an nerz na gant an heg, hogen gant an ijin. Evel-se e lavaris d'ezo, gant abegou e-leiz da heul. Ne gavjont ket e talvezen beza selaouet. Hag e kredis evit ar gwella heulia ali va mamm, ha mont da gaout Zeus, a roas d'in degemer a-youl-vat. Ha

dre va aliou, koundoun du ha doun an Tartaros a ionkas Kronos koz hag e gileed. Evel-se em eus servijet mestr an Doueed. Va gopraet en deus gant ar c'hastiz euzus-mañ. Eur si boutin d'ar galloud meur eo an difiziañs e keñver ar vignoned ! — Ma c'houlennit evit petore abeg e ra ganin ken dismogañsus, m'hel lavaro d'eoc'h. Adal ma voe azezet war Gador roueel e dad, e lodennas an enoriou etre an Daemoned, hag e roas da bep hini e renk er rouantelez. Ouz mab-den reuzeudik, avat, ne gemeras damant ebet. Mennout e rae kas ar ouenn anezañ da netra, e dezo kroui unan nevez. Enep ar mennad-se ne savas hini ... nemedoun. Va-unan, e kredis mont a-enep. Salvi a ris ar re veo, ha mirout outo da ziskenn, puliuc'het, en amc'houlou an Hades. Ha sed aze perak e plegan hizio dindan ar poaniou-mañ, euzik da c'houzañv ha truezus da welout. N'eus ket bet truez ouzin evit an druez am eus bet ouz ar re varvel, ha setu penaos e reer ganin amañ, didrugar. Mezusat arrest evit Zeus!

KOR AN OKEANIDED

Eur spered houarn pe vaen, Prometheus, en defe an nep na daerfe ket ganit war da boaniou. Evidoun, n'em bije ket c'hoantaet o gwelout. Pa o gwellan, ez eo gwasket va c'halon gant ar c'hlaçhar.

PROMETHEUS

Ya! evit karidi ez oun eun arvest divalo!

KOR AN OKEANIDED

Pelloc'h c'hoaz ez out aet, 'm eus aon, evit mab-den.

PROMETHEUS

E zivec'hiet em eus diouz heg koun ar maro.

KOR AN OKEANIDED

Gant pe louzou e pareer ar c'hleñved-se?

PROMETHEUS

Lakaet em eus ennañ ar goanagou dall.

KOR AN OKEANIDED

Galloudusat kennerz degaset ganit en deiz-se da vab-den!

PROMETHEUS

Ouspenn am eus graet: roet em eus d'ezan an Tan.

KOR AN OKEANIDED

Ar re dibad emañ bremañ an Tan-Flamm en o sert?

PROMETHEUS

Ha drezañ e teskint arzou diniverus.

KOR AN OKEANIDED

Emañ aze an abegou a laka Zeus...

PROMETHEUS

...D'am stleja en dismegañs, hep nep chan d'am estrenvan.

KOR AN OKEANIDED

Ha n'eus lakaet nep termen d'az enkrez?

PROMETHEUS

Termen ebet nemet e youl vat.

KOR AN OKEANIDED

Ha diwana a raio e youl vat? Penaos kredi e tiwanfe? Ha ne welez ket ez out faziet? Pelec'h e voe ar fazi? N'em befe ket levenez ouz hen larvout, ha diaes e rafe d'it hen klevout. Peoc'h war se. Klask penaos en em denna diouz da enkrez.

PROMETHEUS

Brao eo d'an hini n'emañ ket e droad e-kreiz an droug skandalat hag alia neb a c'houzañ! Evidoun-me, avat, n'oan ket dic'housvez a gement-mañ.

Mennet em eus, mennet em eus va fazi, — ne fell ket d'in daela a-zivout ar ger. — Evit rei skoazell da vab-den, ez oun aet va-unan da glask melle. Ne soñjen ket, avat, e vijen bet boureviet en doare-mañ, ha dizeria war lein meinek eur pikern didud ha gouez.

Na leñvit ket eta war va loes a-vremañ, ha diskennit da glevout va enkreziou da-zont: anaout a reot en doare-se va flanedenn penn-da-benn. Klevit, klevit va fedenn! Truezit war an hini a c'houzañ hirio. An droukverz ne zibab ket: en e reda-denn hedro, e sko hizio gant an eil, ha ware hoaz gant egile.

KOR AN OKEANIDED

Prometheus! ne nac'himp ket senti ouzit. Dilezel a reomp, gant troad mibin, hor c'harr dillo hag an Aether, hent santel al labous: setu ma touaromph war an tornaod gouez, c'hoant d'imp anaout da enkreziou gwitibunan.

(E-pad m'emañ an Okeanided o touara, e tegouez eun aerouant askellek, sternet ouz karr Okeanos).

TREGA GOUENNOU

OKEANOS

Prometheus! Evit dont davedout em eus graet eun hent hir, war gein va labous prim, a vleinan, hep gwesterenn, gant va youl nemeti. Truez am eus ouz da boaniou, e c'hellez kredi. Mouez hor c'herentiez a zo, hep mar, ouz va brouda; hogen, ouspenn, ne garan hini muioc'h egedout. Anat e vo d'it, hep dale pell, ez eo gwir va c'homzou. N'oun ket boas da lubani gant gevier. A'chanta! Desk d'in petra da ober evit da skoazella.

Ne lavari biken ac'h eus eur c'heneil fealoc'h eget Okeanos.

PROMETHEUS

A! Petra 'ta? Te iveau a zo deut da arresti va boureviadur? Penaos ac'h eus kredet dilezel ar Stêr a zoug da ano, ha da geviou kerreg-volzet, evit ar

vro a wilioud an houarn? Ha deut e vefes, marteze, da welout va flanedenn, evit taeri ganin warni? Gwel eta! Sell ouz kariad Zeus. E skoazellet em eus da sevel e veli, ha drezañ e tiwaskan ar poaniou-mañ.

OKEANOS

Gwelout a ran, Prometheus! hag e fell d'in da alia evel ma tere amaň, daoust pegen ampart out: en em anavez, gra hervez ar menoziou nevez, peogwir ez eus eur mestr nevez e penn an Doueed.

Ma laoskez evel-se geriou c'houero ha garo, e vez klevet gant Zeus, hag heñ o chom el laeziou, pell. E gounnar a vremaň, abeg da enkreziou, ne vefe neuze nemet eur c'hoariell. A reuzeudig! kas diouzit an droug a vagez. Klask ar pare d'az poaniou. Marteze, war da veno, ne lavaran aze nemet traou diamzeret. Koulskoude, Prometheus, e welez ar gopr a dalvez d'it komzou re her. N'out ket izelek. Ne blegez ket gant ar c'hloaz, ha mennout a rez bernia poaniou war ar re a c'houzañvez. Mar selaouez va c'henteliou, ne savi ket da droad a-enep ar garzou. Meiza a ri ez eus eur mestr nemeataň, o ren didruez, hep nep kont da renta. Bremaň, e-keit ma 'z in da glask da zivech'ha diouz da boaniou, chom sioul. Na gomz ket re daer. Ha ne ouzout ket anat, fur-meurbet ac'hanout, e vez diden-net ar c'hastiz gant an teodou diboell?

PROMETHEUS
Avi a rez d'in! Setu te diarvar goude beza graet da lod e pep tra, ha kredet pep tra a-unan ganin. Gant-se, lez da vennad a-ispilh, na soñj ket ennañ. Ne c'hounezi ket Zeus, rak didruezus eo. Diwall kentoc'h da sach a warnout da-unan eun darvoud fall, o klask va skoazella.

OKEANOS

Furoc'h out evit ar re-all eget evidout-te: anat eo d'in an dra diouz da oberou; diouz da gomzou, ne lavaran ket. Mont a ran; na glask ket mirout ouzin. Me a lavar, me, e lakain Zeus da derri da ereou.

PROMETHEUS

Trugarez d'it. Nè baouezin biken d'az trugare-kaat. N'he deus da garantez faljaenn ebet. Hogen, n'en em chal ket: en em chala a rafes en aner ... mar deo gwir az pefe c'hoant rei skoazell d'in. Chom ez repoz ha pell diouz ar reuz. Mar doun reuzeudik, ne vennan ket evit-se e ve tizet re all gant an droukverz. Nann! kalonad a-walc'h am eus gant poaniou va breur Atlas, a zo, e tu boaeou Hesperos, en e sav, o tougen war e choug peulvan an neñv hag an douar, samm brevus! Truez a-walc'h am eus ouz

mab an Douar a veve e keviou Kilikia, ar ronfl breselour, kantpennek, a skoe pep tra d'an traouñ gant e nerz, Tupon taer, a enebas ouz an holl Zoueed, o tislonka ar spouron dre e c'heoliou euzik. Luc'het braouac'hus a chintre, tan-flammheñvel, diouz e lagadou, ha heñ o kinnig diskar beli Zeus, dindan e arsailhou taer. Ar Bir eveziek, avat, Tan-foeltr lessidik Zeus, a sailhas warnañ, o flastra e fouge di-zoujañs. Skoet e poull e galon, e welas e nerz pul-luc'het ha kaset da get gant ar Gurun. Bremañ, emañ astennet e gorf, didalvez ha divalo, e mulgul an daou vor, moustret dindan gwriziou an Aetna, e-pad m'emañ Hephaistos, staliet war al lein, o c'ho-velia an houarn fetis bero-ruz. Alese, eun deiz, e sailho ar Stêriou tan a yelo da bulluc'ha, gant o javedou gouez, tachennou strujus kompezennoù Sikilia. Tupon, — hag heñ devet gant tan-foeltr Zeus, — a zislonko evel-se e gounnar en eur gor-ventennad flammou diroñjet. Hogen n'out ket hep skiant-prenet, ha n'ec'h eus nep ezomm eus va c'henteliou. En em laka er goudor... evel ma ouzout ober. Evidoun-me, e c'houzanvin va flanedenn, ken na vo kalon Zeus paouezet da veza droug ennañ.

OKEANOS

Prometheus! Ha n'ouzout ket ez eus komzou me-zeged evit ober war dro kleñved ar gounnar?

PROMETHEUS

Eo, gant ma kouezor d'ar mare ma c'heller tene-raat ar galon, e-lec'h klask parea dre heg eur c'hjoaz o kinnig gori.

OKEANOS

Hogen, pe gastiz a heuilhfe eun taol esa dizau-zan? Lavar d'in.

PROMETHEUS

Ar vez diwar da boan gollet ha da zibellegez droch.

OKEANOS

Va lez neuze da gleñvel gant ar c'hleñved-se: ne-tra welloc'h eget diskouez beza difur dre vadelez-dreist.

PROMETHEUS

Ar fazi-se a vo kentoc'h tamallet d'in.

OKEANOS

Da gomzou am c'has fraez diwar da dro.

PROMETHEUS

Gant aon na gavfes eun enebour, o truezi warnoun.

OKEANOS

An Hini a zo nevez savet war ar Gador holl c'hal-loudek?

PROMETHEUS

Hennez, end-eeun: diwall da lakaat droug en e galon.

OKEANOS

Prometheus! da zrouklamm a zo eur gentel.

PROMETHEUS

Kerz! hast afo! diwall ar mennadou-se.

OKEANOS

Edon o vont: da aliou a zo diwar re. Setu m'emañ va fevarzroadeg askellek o skei goustad gant e es-kell hent lintr an Aether, mall gantañ pennglina e kraou ar gêr.

(*Pellaat a ra karr Okeanos... Trouz ebet.
Neuze bodet war bladenn enk eur gar-reg, e stag an Okeanided da gana*).

LAZ-KANA AN OKEANIDED

Prometheus! Hirvoudi a ran war an tonkadur a ra' ac'hanout eun den milliget. Gleb eo va jod gant an daelou, a strink diouz va daoulagad, e-giz diouz stivellou. Setu eta, gant pe varnou doanius, lakaet gantañ e froudennou da lezenn, e tiskouez Zeus e c'hallood brasonius da Zoueed an amzer gwechall.

Setu ma tregern ar vro a-bez gant eun hirvoud kañvaouus. Leñva a reer war da vrud gwechall ha war ar galloud laeret diwar da vreudeur. An holl re a vev war zouar amezek Azia santel, en eun hirvoud dibaouez, a leñv ganit war da estrenvan;

Hag iveauz, Gwerc'hezed Kolc'hos, emgannerezed kardarn, hag engroez ar Skuthed a zarempred gwrimenn an douar, en-dro da c'heun Maiotis;

Ha bleun kadourien Arabia, hag ar poblou kludet er gwikadell karreget-serz, nepell diouz ar C'haokasos, engroezez brezelourien ma trid o goafiou lemm.

Eun Titan all, nemetken, em eus gwelet a-raozout, lakaet gant an Doueed dindan bec'h an hevelep poaniou hag an dismekañs peurbadus-se, Atlas, a hirvoud pounner, dindan samm an oabl.

Gant eun hirvoud pounner, tarz ar mor a gouez war an tarz. An Islonk a hirvoud; gourdrouz a rakanoun du an Hades isdouarel. Dour ar Stêriou o red santel a c'harm e hirvoud glac'haret.

*(Ne glever mouez ebet mui e-pad
eur pennad hir).*

PROMETHEUS

Na gredit ket e tavan diwar fae pe diwar rogoni; met me a zo krignet va spered gant eur soñj, p'en em we'an dismekañset ken divalo: piou eta, nemedoun, en deus lodet o enoriou etre an Doueed nevez-se?

Hogen tevel a ran war gement-se. Ne lavarfen d'eoñh nemet ar pez a ouzoc'h. Klevit kentoc'h pegen reuzeudik edo ar re varvel, diouiziek meurbet gwechall, hag em eus lakaet da zont fur ha leun a boell. N'eo ket evit tamall d'ezo netra, evit diskouez, avat, va madelez en o c'heñver, ez an da venegi ar profou em eus roet d'ezo.

Da genta, e sellent ha ne welent ket, e selaouent ha ne glevent ket. E-pad o buhez hir, e kemmeskent pep tra, evel taolennou an huñvreou. N'anavezent ket an tiez fardet gant briennou ha troet ouz an heol, n'anavezent ket micher ar c'halvez. Beva a raent dindan an douar, e goueled dic'houlou ar mougeviou, evel ar merien difreüs. Ne ouient netra nag a-zivout ar goañv, nag a-zivout an nevez-amzer bleuniek, nag a-zivout an hañv frouceuz. Beva a raent hep prederia, ken en deiz ma teskis d'ezo skiant tenn sav ha kimiad ar stered. Evito e kavis an Niver, ar skiant an ijinusa, hag an doare da voda al lizerennou, eñvor pep tra, mamm an arzou. Ar c'henta, e kabestrif dindan ar yeo a loened boas ouz ar stern, pe ouz ar marc'heger, evit kemer lec'h mab-den el labouriou tenna. Kas a ris d'ar c'harr ar mirc'hed dougerien gwestennou, lorzh ar binvidien. Gour all nemedoun kennebeut ne gavas ar c'hirri-se, tienaskellek, ma c'hell ar verdeidi redek ganto war vor... Hag ar reuzeudik a reas ar seurt kavadennou e-kerz ar re varvel, ne gav netra hizio evit en em ziboania e-unan!

KOR AN OKEANIDED

Eun droukverz mezekaus a c'houzañvez; lakaet out berr gant strafuilh da spered. Mezeg fall, kouezet klañv d'az tro, setu ma tinerzez, ha n'out ket evit kavout al louzou barrek d'az parea.

PROMETHEUS

Mar fell d'it selaou ar peurrest, e chomi bamet gant niver an arzou hag an troiou-mat am eus kavet. Setu an hini brasa.

Gwechall, ar re a glaïve n'o doa na louzou, na boued, na balzam, na died yac'hous. Dizeria a raent gant an diouer a louzou, ken na zeuis d'o c'hentelia war an doare da gemmeska ar balzamou madelezus, a gas pell, bremañ, an holl gleñvedou. Diazeza a ris lidou niverus an diouganerez. Ar c'henta, e tiskouezis dre an huñvreou kement a dlee c'hoarvezout, hag e lakais anat dirak mab-den ster ar geriou teñval ha kejadennou an hent. Resisaat a ris eeun talvoudegez nij an evned skilfet-kroum, ar re a zo a-du, ar re a zo a-enep, doare-beva pep hini, o c'hasoniou, o c'haranteziou, hag o bodadegou war an hevelep skourr. Kentel a ris iveau diwar-benn neuz kompez ar bouzelhou hag al liou anezo, a vez dudius d'an Daemoned ha levezon ar c'hodell-vestl hag an avu. En eur zevi ar morzedou goloet a lard hag al lounezi hir, em eus desket da vab-den arz diaes ar rakgwelout. Diskuilhet em eus dirazañ aroueziou an Tan, hag i disklaer gwechall.

Setu petra am eus graet. Ha piou a c'hell lavarout en deus kavet a-raozoun an holl binvidigeziou a zo kuzet ouz lagad mab-den e kalon an douar: an arem, an houarn, an arc'hant, an aour? Den ebet. M'her goar ervat, nemet ha c'hoant en defe

unan bennak fougeal ez c'haou. Eur ger berr evit echui: kement arz a zo e-touez ar re veo a zeu digant Prometheus.

KOR AN OKEANIDED

Na ra ket, evit skora mab-den, na ra ket fae war da enkrez-te ouspenn m'eo dereat. Fiziañs am eus, me, ez en em denni eus da ereou, hag en em gavi eun deiz keñver-ha-keñver gant Zeus ha ken galoudus hag heñ.

PROMETHEUS

N'eo ket deut c'hoaz ar mare lakaet gant ar Moira a beurechu pep tra: n'eo nemet goude beza dizeriet gant gloaziou ha drouklammou diciwez, e tec'hin diouz va liammou. Re zinerz en holl eo an ijin e-keñver ar Ret.

KOR AN OKEANIDED

Gant piou eta eo renet ar Ret?

PROMETHEUS

Gant an teir Moira hag an Erinued na zizoñjont netra.

KOR AN OKEANIDED

Ha stoui a ra Zeus dirazo?

PROMETHEUS

Hag e stou. N'oufe ket tec'hout diouz e donka-dur.

KOR AN OKEANIDED

Petra a zo tonket da Zeus, nemet mestronia da viken?

PROMETHEUS

Na glask ket keit-se. Na c'houlenn ket muioc'h.

KOR AN OKEANIDED

Eur c'hevrin sakr ez eo, p'hen kuzez evel-se.

PROMETHEUS

Komz a draou all. N'emañ ket ar c'hevrin da zi-guza. Ret groñs eo d'in tevel war e zivout. Ma hen diwallan evidoun, e vezin diereet diouz al liam-mou dismegañsus-mañ ha diouz va foaniou kriz.

LAZ-KANA AN OKEANIDED

Ra n'en devo biken mestr ar bed, nann, ra n'en devo biken Zeus da sevel e c'halloud a-enep va youl! Ra na zalein biken da bedi an Doueed d'ar banve-ziou santel ma vez lazet ar c'holeou, war aod dihesk

an Tad Okeanos! Ra na bec'ho biken va zeod! Ra vano ar youl-mañ, em ene, sanket doun da viken!

C'houek eo ren eur vuhez hir en diogel hag er goanag, ha maga an ene gant plijadureziou skinus ! Skrijal a ran, avat, p'az kwelan freget dindan gloaziou diniver. Dizouj e-keñver Zeus, ha dizent, e karez re ar re varvel, o Prometheus!

O kariad, gwel frouez da garantez! Pe skoazell, pe skor e tegas d'it ar re berrbad? Ha ne welez ket ar sempladurez diemlusk, huñvreheñvel, a zo gwas-ket ganti gouenn dall ar re varvel? Youl den marvel ebet ne zireizo biken an urz diazezet gant Zeus.

Anat eo d'in an holl draou-se, pa spurmantan da wall enkreuz, o Prometheus !... A ! da heul va c'hanenn ez eñvoran ar soniou drant, ken disheñ-vel, a ganis, hervez al lid-eured, en-dro d'az kouronkou ha d'az kwele, en deiz ma voe Hesiona, va c'hoar, hoalet gant da brofou, kaset ganit da wele ar wreg-nevez !

(Io a zeu tre. War he zal daou gorn buoc'h).

IO

Pe vro? Pe ouenn-dud? Piou hennez stag ken berr war eur garreg avelek? Pe dorfed emaout o paea o vervel amañ? Lavar d'in e pe gorn eus ar bed oun bet kaset.

A! a! a! Flemmet en-dro, reuzeudigez, gant ar Vouienn. Heñ eo, tasmant Argos, mab an Douar! Pella hennez, a Zouar! Ha me strafuilhet pa welan ar Bugul lagadet-diniver. Tostaat a ra gant e sell ganas! An douar n'e guz ket, hag heñ maro. Tec'hout a ra diouz an Hades, evit dont war va lerc'h, ha va lakaat, reuzeudigez, da c'haloupat, marnaoniet, war draez aodou ar mor.

Ha d'am heul, ar gorzenn sklintin koarwisket a gan he sonenn voredus. Allas! allas! Da belec'h oun-me bet kaset, keit-all? O mab Kronos, evit pe dorfed oun-me sternet, allas! ouz ar seurt enkreziou?

Perak faeza ken divalo eun diskiantez paour gant eur strafuilh he flemm evel eur vouienn? Va dev gant da dan, va skoach dindan an douar, va zaol da zebri da viled ar mor! Na nac'h ket ouzin ar pez a c'houennan, Aotrou! Skuiz-divi oun aet o redek keit-all.

N'ouzon ket penaos ha pelec'h kavout ar pare d'am estrenvan. Ha ne glevez ket mouez ar Werc'hez he c'herniel buoc'h?

PROMETHEUS

Penaos chom hep selaou ar plac'h yaouank a zo heskinet gant ar Vouienn, bugel Inakhos, a zevas kalon Zeus gant ar garantez, ha hi enkrezet kriz bremañ, e redadennou hir, gant kasoni Hera?

IO

Pelec'h eta ac'h eus gouezet an ano a zistagez, ano va zad? Respong : piou out? Piou out eta, o reuzeudig, am salud gant geriou ken gwirion, te hag a anv an droug kaset gant an Doueed, an droug am skarnil hag am rog a daoliou flemm pennfollus? Allas! deut oun en eur vreskenn dindan broud an naon, gwanet gant youl erezus Hera! Ha beza 'z eus reuzeudien o tiwaska poaniou heñvel, allas! ouz va foaniou?

Lavar d'in fraez, avat, kement a chom d'in da c'houzañv, lavar d'in hag ez eus eun diwez pe eul louzou d'am droug. Mar hen gouzout, komz, ha kelenn ar gaez Wer'chez galouperez.

PROMETHEUS

Fraez e komzin ouzit, hervez da c'hoant, hep ku-zat ouzit netra, eeun-hag-eeun, evel ma tere ouz keneiled. Gwelout a rez Prometheus, an Hini a roas an Tan d'ar re veo.

IO

O te hag a zeuas evit silvidigez voutin holj vugale mab-den, Prometheus reuzeudik! en abeg da betra emaout-te amañ o c'houzañv?

PROMETHEUS

Edon o vouga da viken va c'hlemm war va foaniou.

IO

Lavar d'in evelkent.

PROMETHEUS

Komz, petra a c'houlennez? Gouzout a ri pep tra diganin.

IO

Lavar d'in piou en deus da staget ouz ar pikern-se.

PROMETHEUS

Youl Zeus ha dourn Hephaistos.

IO

Pe faziou emaout o tic'haoui?

PROMETHEUS

Trawalc'h em eus lavaret d'it 'vit da sklerijenni.

IO

Ro d'in da anaout, ouspenn, termen va redaden-nou, ha pegeit e padint.

PROMETHEUS

Gwell d'it beza dic'houvez egét gouzout se.

IO

Na guz ouzin netra a gement a vo ret d'in gouzañv.

PROMETHEUS

Ne nac'han ket ouzit ar pez a c'houlennez.

IO

Perag neuze e taleez ? Lavar d'in pep tra.

PROMETHEUS

N'eo ket youl fall ez eo. Aon em eus strafuilha da ene.

IO

C'houek e vo d'in. Na nec'h ket muioc'h ganin.

PROMETHEUS

Pa 'z eo da c'hoant, ret eo d'in komz. Selaou eta.

KOR AN OKEANIDED

Nann, eur pennad c'hoaz. Ro d'imp iveau eul lod. Da genta, klevomp diganti he flanedenn hag hec'h enkrez. Te a lavaro d'ezi goude-se ar peurrest eus he zrubiulhou.

PROMETHEUS

Io, dleet eo d'it senti outo, ez hegarat: c'hoarezda dad ez int. C'houek eo gouela war hor poaniou, pa c'heller tenna daelou eus hor selaouerien.

IO

N'oufen ket penaos lavarout nann d'eoc'h. Gouzout a reot fraez kement a c'houennit, pegen

c'houero ma kavan dezrevell an doare m'eo bet strafuilhet va spered gant eun Doue, ha m'oun bet, siouaz d'in, troet divalo da loen.

Dalc'hmat e veze gweledigeziou o kantren da noz em c'hambr plac'h yaouank hag ouz va choura gant geriou kuñv : — « O plac'h yaouank meurbet eürus, perak menel keit all gwerc'hez, pa c'hellez kaout an uhela pried? Devet eo Zeus gant broud ar c'hoant ac'hanout. Mennout a ra loda ganit plijaduriou Kupris. O plac'h yaouank, na bella ket dimezi Zeus! Kerz davet foenneg doun Lerna, davet buorz ha krevier da dad, evit ma vez lagad Zeus dieubet eus e c'hoant ! » Hag hed-hed an holl noziou, siouaz d'in! edon heskinet gant ar seurt huñvreou, ken ma kredis diskulia d'am zad ar sorc'hennou m'oa hentet ganto va c'housked. Hag heñ ha kas kannaded niverus da Butho ha da Zodone, e dezo anaout petra da ober evit beza deut mat d'an Doueed. Ha dont e raent en-dro, gant diouganou amsklaer ha geriou teñval, diveizus. Ma teus, erfin, eun eilger resis da Inakhos: fraez e komze, hag urz e roe d'ezañ d'am harlua eus an ti, eus ar vro, loen gouestlet d'an Doueed, dizalc'h da gantren betek pennou pella an douar. Luc'chedenn Zeus a oa da sailha, flamm-skedus, ma ne sente ket va zad, ha da gas hor gouenn a-bez da netra. Sentus ouz ar seurt diougan, deut a Losias, enep e youl, daoust d'in, va zad am c'hasas kuit hag a serras

ouzin dor e di da viken. Urz Zeus e redie. Ha rakk-tal e voe kemmet va doare ha va skiant; kerniel a savas d'in, evel ma welez, ha broudet gant flemm tagus ar Vouienn, e sailhis, a lammou breskennek, war-du dour madelezus Kerkhne, hag andon Lerna. Ar Mesaer Argos, mab d'an Douar, o oa d'am heul, droug ennañ, o spia va roud gant e lagadou diniver. Trumm eo bet tennet e vuhez digantañ. Me, avat, atao o vreskenn dindan ar broud doueel, flemm ar Vouienn, a vro da vro. Gouzout a rez pep tra. Ma c'hellez iavarout va enkreziou da zont, iavar d'in. Ez truez, na glask ket va frealzi gant geriou gaouiat. Ar gaou, d'am meno, a zo eur si mezus.

KOR AN OKEANIDED

Tao! tao! paouez! allas! — Biskoaz, nann, biskoaz n'em bije soñjet e vije bet tizet va skouarn gant danevellou ken esper, kalonadou, enkreziou, spouronou, kriz da welout ha kriz da c'houzañv, flemm daou-vegek, m'eo sklaset ganto va c'hañonne! Allas! Tonkadur, Tonkadur, skrija a ran pa welan planedenn Io!

PROMETHEUS

Klemm a rez ha sponta re abred. Gortoz ma ouezi ar peurrest.

KOR AN OKEANIDED

Komz, ha gra d'ez i gouzout. C'houek eo d'ar re glañv gouzout difazi, diaraok, kement a c'houzañvint c'hoaz.

PROMETHEUS

Aes hoc'h eus bet diganin ar pez a c'houlennec'h, pa felle d'eoc'h he c'hlevout, da genta, o tezrevell he strafuilhou hec'h-unan. Bremañ, selaouit ar peurrest, ar boan a ranko ar vaouez yaouank-mañ gouzañv dre youl Hera. Te, merc'h Inakhos, mir va c'homzou ez spered, ma fell d'it anaout diwez da hent.

Pa 'z i ac'halen, tro da genta war-du sao an Heol, ha kerz dre gompezennou nepred aret, ken na tizi ar Skuthed foeterien-vro, a van dindan doennou aozilh klouedennet, savet war girri rodet-start, hag a-ispilh ouz o skoaz ar wareg a geit pell. Na dosta ket outo. Evit treuzi ar vro, kae penn-dabenn an tornaodou ma leñv ar mor. En tu kleiz, e van ar C'halubed, a labour an houarn. Diwall outo. Gouez int, ha ne roont ket degemer d'an dia-vaeziad. Hag e tizi, en doare-se, eur stêr n'eo ket gaouiat e ano, an Hubristes. Na glask ket he zreiza, — n'eo ket aes da dreiza! — hogen kerz war-eeun d'ar C'haokasos, an uhela eus ar meneziou, ma skuilh ar stêr he dour e froud diwar e lein.

Ober e ranki da hent a-dreist ar c'hibennou, amezen ar stered, war-du ar Chreisteiz. En em gavout a ri gant meuriad an Amazoned, a ra fae war ar wazed, hag a yelo eun deiz da sevel Themiskura, war aod an Thermodon, lec'h e tigor javed garo mor Salmudessia, fall-du e-keñver ar verdeidi ha lez-vamm al listri. A youl-vat e tiskouezint d'it da hent. Degouezout a ri e striz-douar Kimmeria, e-tal doriou enk e lenn. Na chom ket eno ha treiz dizaoñ mulgul palud Maeotis. Hag e vez brud bras e-touez an dud gant an treiz a ri, hag ar mulgul, diwar neuze, a vo anvet ar Bosphorus. Goude kuitaet ganit tachennou Europa, e lakai da droad war zouar Azia.

Ac'hanta ! Mestr nemetañ an Doueed, ha ne gav ket d'eoc'h ez eo bepred ken didrugar ? Mennet en deus, heñi Doue, mont e gwele ar vaouez-mañ, ha setu m'en deus he sammet gant ar c'halonadou. O plac'h yaouank, kavet ac'h eus aze eur c'haredig garo, rak ar pez ac'h eus klevet, soñj ervat, n'eo ket zoken penn kenta da drubuilhou.

IO

A ! gwa me ! alias !

PROMETHEUS

Leñva hag hirvoudi a rez adarre ! Petra a ri pa glevi ar pep all eus da enkreziou !

KOR AN OKEANIDED

Ha drouk-reuziou az pefe c'hoaz da gemenn d'ezi ?

PROMETHEUS

Eul lanoad dirollet a ankeniou mantrus.

IO

Da betra, neuze, e talvez d'in beva ? Perak e talean d'en em strinka trumm diwar an tevenn amañ, da derri va eeskern en traoñ, hag en em zieubi eus va foaniou gwitibunan ! Gweli eo mervel timat eget gouzañ poaniou du a-hed holl deiziou ar vuhez.

PROMETHEUS

Kalz krisoc'h e vefes gwasket gant va foanioume, ha me ne c'hellan ket mervel, me ! Ar maro, a-dra-sur, am dieubfe diouz va gloaziou. Hogen, ne vez nep termen d'ezo, ken na vo Zeus taolet d'an traoñ.

IO

Ha gallout a rafe Zeus paouez eun deiz a veza mestr ?

PROMETHEUS

Laouen bras e vefes, moarvat, o welout ar seurt diskar.

IO

Laouen e vefen, ya, pa 'z oun boureviet ken digar
gant Zeus.

PROMETHEUS

Ma ! desk an dra-mañ diganin : kement-se a
c'hoarvezo.

IO

Piou a ziframmo digantañ ar Vaz-beli ?

PROMETHEUS

E ziskiantegedz hec'h-unan.

IO

Penaos ? Komz, nemet ha sevel a rafe reuz.

PROMETHEUS

Ober a ray eun dimezi, m'en devo keuz d'ezañ.

IO

Gant eun doueez pe eur vaouez ? Komz, mar
deus aotre.

PROMETHEUS

Petra vern gant piou ? N'em eus ket aotre d'hen
lavarout.

IO

Daoust hag e Bried eo hen taolo diwar e Gador ?

PROMETHEUS

O c'henel d'ezañ eur mab galloudusoc'h eget e dad.

IO

Ha n'en deus tu ebet da ziarbenn e donkadur ?

PROMETHEUS

Tu ebet, nemet Prometheus diereet.

IO

Piou eta a veze gouest d'az tieren, a-enep youl
Zeus ?

PROMETHEUS

Unan eus da ziskennidi a zo tonket d'ezañ hen
ober.

IO

Petra a lavarez ? Eur mab ganet diouzin az
tieubo ?

PROMETHEUS

Ya, tri rummad goude an dek kenta.

IO

An diougan-se n'eo ken aes da veiza.

PROMETHEUS

Na glask ket mui anaout da zrouklammou.

IO

Goude beza kinniget, arabat d'it souza.

PROMETHEUS

A zaou brof, e roin d'it an eil pe egile.

IO

Pe brofou ? Diskouez-i d'in, ma tibabin.

PROMETHEUS

Dibab neuze: fraez a lavarin d'it ar pep all eus da walleuriou, pe e lavarin d'it piou am zeno ac'halen.

KOR AN OKEANIDED

Eus an daou dra, teurvez lavarout unan d'ezi, ha lavar d'in an hini all: na ra ket fae war va goulenn. Diskouez da Io he zrubuilhou da zont, ha d'in ano da zieuber.

PROMETHEUS

Pa 'z eo ho c'hoant, ne naechin ket diskulia kement a chouennit. D'it da genta, Io, e tezrevellin da redadennou kildro : o laka doun ez penn, en abeg d'it da zerc'heñ koun.

Pa vo treizet ganit an tiz-dour a zisrann an daou zouar, kerz etrezek ar Reter, ma luc'h kam-medou an Heol.....

... (Ha diwall adarre ouz an tonnou hedro ?) o treiza ar mor safarus, ken na vo tizet ganit Foenneier gorgoneel Kisthene, chomlec'h ar Phorkided, an teir Flac'h koz, alarc'hheñvel, d'ezo eul lagad nemetken, sklerijennet nepred na gant an heol skinus, na gant kreskenn an noziou. En o c'hichen e van teir c'hoar askellek o bleo naered, ar Gorgonezed, euz an dud, ma ne c'hall den seljout outo hep mervel raktal. Diwall eta ouz ar re-se. Hogen, setu traou all fromus ar gweled anezo : chas mut Zeus, ar Gruped o begou lemm ! Diwall outo. Hag iveauz bagad war varc'h an Arimasped o lagad nemetañ, glannidi ar stêr Plouton, dougerez-aour. Na dosta ouz hini. Hag e tegouezi neuze en eur vro diamen, hini ar poblou du a van e-kichen andon an Heol, e bro ar stêr Aethiops. Hed ar c'hlann anezo ken na dizi al Lammdour, ma skuilh an Neilos, diwar lein meneziou Biblos, e zoureier santel ha yac'haus. An Neilos az kasoz ac'hano d'an douar tric'hornek, m'eo tonket d'it-te, Io, ha d'az lignez sevel ho trevadenn.

M'ems eus bet geriennou amsklaer ha diaes da veiza, lavar d'in pere, ma uezzi pep tra fraez hag anat. Amzer vak am eus, dreist va c'hoant.

KOR AN OKEANIDED

Ma 'c'h eus ankounac'haet eun darvoud bennak en he redadennou mantrus, lavar. Mar deo echu ganit, bez soñj da respont iveau d'hor goulenn.

PROMETHEUS

Klevet he deus kement he doa da c'houzout a-zivout he redadennou. Evit ma ouezo bremañ n'eo ket goullo va geriou, e fell d'in lavarout d'ezi ar poaniou he deus gouzañvet a-barz dont amañ : roet em bo d'ezi en-doare-se kred evit va diougan. — (*Da Io.*) Ne ran ket meneg eus bern bras an darvoudou, ha komz a ran dioustu diwar-benn da gerzadennou diweza.

Degouezet out war gompezenou ar Volossed ha war dorgenn uhel Dodone, m'emañ diouganlec'h hag anneze Zeus Thesprot, ha burzud saouzarus an Derwenn gomzerez, a saludas ennout, fraez hag anat, an hini a oa da veza pried illur Zeus ; ha da eñvor, hep mar, a drid gant ar fouge ! — Flemmet gant ar Vouien, sailhet ec'h eus, a-hed hent an arvor, etrezek ouf divent Rhea. Ac'hano, breskinet dalc'hmat, out deredet amañ. Hogen, en amzeriou da zont, an ouf a vo graet anezañ, selaou, Pleg-Mor Io, evit ma kounao mab-den ez out tremenet eno. Sed evit diskouez d'it anat e wel va spered peñloc'h eget va daoulagad. — (*D'an Okeanided.*) Ar pep all a ziskleriiñ d'eoc'h koulz ha d'ezi. Dont a ran

war roud va danevellou kenta. Eur gêr ez eus, Kanobos, e penn pella ar vro, war zouar lec'hid, dres en aber an Neilos. Zeus, eno, a zaskoro d'it da skiant-vat, gant eur flouradenn nemetken eus e zourn habaskaus. Ha genel a ri da Zeus eur mab, an Epaphos du, a c'hounezo en he fez an holl vro a zo douret gant red ledan an Neilos. Pemp rummad war e lerc'h, hanter-kant gwerc'hez, e lignez, a zeuio en-dro da Argos, enep o youl, en abeg tec'hout diouz eun dimezi gant kerent tost, o c'hen-dirvi. I, en o c'hoant diboell, skouled war-lerc'h koulmed, a erruo d'o zro, o hemolc'hi eun dimezi difennet. An Neñv, avat, a nac'ho rei d'ezo o c'hoant, ha douar Pelasgos o sebelio, diskaret gant ar Muntr maouezdremmet, e kerz eun novez her ha spius. Pep pried a lazo he gwaz, hag a soubo en e wad ar c'heleze daoubennek. Va enebourien, ra o devo ar seurt karanteziou ! Unan nemetken, baduellet gant ar c'hoant beza mamm, a nac'ho muntra keneil he gwele, hag a deneraio he youl. Etre daou zroug, e tibabo beza anvet digalon kent eget muntrerez. Gwilioudi a raio gouenn Rouaned Argos.

Eun displategadenn hir a vefe ret d'in da lavarout pep tra ez fraez. Klev d'an nebeuta kement-mañ : diouz ar ouenn-se eo e tarzo ar Gwaregour her ha brudet am distago ac'halen. Sed an diougan a zo bet diskleriet dirazoun penn-da-benn

gant va mamm, Themis, c'hoar an Ditaned. Penaos, avat, e tevio da wir ? Hen dezrevell d'it a c'houlennfe pell amzer, ha te, o teski pep tra, ne dalvezfe ket d'it.

(Hejet eo Io gant eur skrijadenn.)

IO

A ! allas ! allas ! adarre ! eun taol-glizi, eur barr-alfo am dev. Flemm ar Vouenn a sank ennoun, evel an houarn ruz. Va c'halon spouronet a drip ouz poull va c'hof. Va daoulagad skoelfet a dro hag a zistro. Diframmet oun diganin va-unan ! N'oun ket mestrez war va zeod, ha va soñjou strafuilhet a stok ez direiz ouz lanned eun droug eu-zus !

(Tec'hout a ra d'ar red, pennfollet).

LAZ-KANA AN OKEANIDED

Ya, fur ez oa, fur bras, an hini a veizas hag a stummas ar reolenn-mañ : en em barat diouz ar renk a zo ar c'henta eus ar madou. Arabat d'an neb a vev eus e labour klask nesanded an dud a fouge gant o finvidigez pe o ganedigez.

O Moira, ra n'am gwelot, ra n'am gwelot biken derc'hel lec'h ar wreg e gwele Zeus! Ra n'anavezin biken briatadou eur pried eus an Neñv! Skrijal a ran, pa welan Io, ar werc'hez yen e-keñver ar garantez, o tizeria, dre youl Hera, e redadennou spouronus.

An neb hepken, a ginnig d'in eun dimezi diouz va doare n'em eus ket aon outañ. Na daolet ket warnoun karantez an Doueed meur unan eus ar sellou-se, ne guzer ket outo! Sed aze eur brezel

tenn da gas en-dro, ha ne zegas gantañ nemet di-c'hoanag! Ne welan na tu na tro da vent a-zirak youl Zeus!

(*Ne glever mouez ebet mui.*)

PROMETHEUS

Ha koulskoude, eun deiz, daoust d'ezañ bezañ aheurtet, e vezo Zeus izelek, ya, izelek, rak an di-mezi emañ o tanzen e ziskaro a-ziwar e C'halloud hag e Gador, ha heñ faezet. Dont a raio da wir, neuze, ar viliagadenn a voe stlapet outañ gant e dad Kronos, en deiz ma voe Kronos, end-eeun, digadoret. Hag an tu da ziarbenn ken gwaz drouziwez. Doue ebet, nemedoun-me, n'oufe hen displega ez fraez. N'eus nemedoun oc'h anaout an amzer-dazont hag an tu da enebi outi. Hag ez azezo, bremañ, dinoc'h, en e laeziou tregernek, lorc'h ennañ o stlepel gant e zourn ar Birou tangwallet; skoazell ebet ne viro outañ da baka eul lamm mezus, da gouenza en dismogañs. Emañ, d'an ampoent, o prienti d'ezañ e-unan an enebour ramzel, an enebour marzus a vo garo ar c'hrogad gantañ, hag a gavo eur flamm galloudusoc'h eget an Tan-foeltr, hag a drouzo braouac'husoc'h eget ar gurun, hag a dorro zoken goaf morel Poseidon, ar Forc'h-trifeziek, ma stroñs gantañ an douar. Pa streboto en drouklamm, e welo Zeus pegeit ez eus etre kemenn ha senti.

KOR AN OKEANIDED

Kemer a rez da c'hoantou evit diouganou enep Zeus.

PROMETHEUS

Me a lavar ar pez a vez ; hogen, va c'hoant ez eo iveau...

KOR AN OKEANIDED

Ha dleet eo d'imp spia e sento Zeus ouz eur mestr ?

PROMETHEUS

...Hag e choug a zougo poaniou pounneroc'h eget va re, end-eeun.

KOR AN OKEANIDED

Penaos ne spontez ket o ranna seurt komzou?

PROMETHEUS

Dirak petra e sponto an neb ne c'hell mervel?

KOR AN OKEANIDED

Da vrevi a raio dindan gloaziou euzusoc'h c'hoaz.

PROMETHEUS

Graio! Gortoz a ran.

KOR AN OKEANIDED

Fur an neb a stou dirak Adrasteia.

PROMETHEUS

Douj, azeul ha luban mestr ar mare.

Evidoun-me a zo nec'het gant Zeus nebeutoc'h ha gant tra. Ra gemenno hervez e youl, e-pad eur reuziad c'hoaz. Ne vo ket pell mestr war an Doueed. — Hogen, gwelout a ran kannad Zeus, mevel ar roue youank. Eun dra a zo anat: emañ o tegas eur c'heñiou.

CIOUZAERO HA SON

HERMES

Te — ya, te, ar mailh, ar pez-kivioul-meurbet, dismogañser an Doueed, hag a roas hon enoriou d'ar re varvel, laer an Tan! — selaou! An Tad a gemenn d'it komz: peseurt eo an eured-se a embannez, ma kollo drezañ e c'hallooud. Ken a zivunadenou! ro eun ano da bep tra. Prometheus! n'am redi ket d'ober diou dro! Gwelout a rez n'eo ket er c'hiz se e vez Zeus habaskaet.

PROMETHEUS

Sell aze komzou c'houezet ha barr gant ar fouge, evel ma tere ouz eur sklavour eus an Doueed. Pleustri a rit war eur vestroniez gwall nevez, pa 'z oc'h nevez hoc'h-unan, hag ez en em gavit, en ho kestell,

andoret ouz freuz ha reuz. Gwelet em eus, evelkent,
daou vestr o koueza a-benn bremañ diwar o laez.
Hag an trede eo an hini a gemenn eno bremañ. Hen-
nez iveauz m'hen gwelo o koueza ha dillo ha gant mez.

Ha kavout a ra d'it em eus aon ha spont rak an
Doueed nevez? N'em eus aon rak netra krenn. Te,
adkemer an hent dre ma 'z out deut. Ne oucezi ne-
tra a gement ez out deut da glask amañ.

HERMES

Evit beza bet ker pennek all ec'h eus en em daolet
ez poaniou.

PROMETHEUS

Klev, me gemmin ket va foaniou ouz eur sentidi-
gez seurt da hini. Me a soñj ez eo gwelloc'h beza
sklavour ar maen-mañ eget kannad feal da dad
Zeus. Setu: d'an dismagañs e vez eilgeriet gant dis-
magañs.

HERMES

Neuz laouen ac'h eus, d'am meno, gant ar poa-
niou a ziwaskez.

PROMETHEUS

Neuz laouen? Ra c'hellin gweleout va enebourien
laouen en doare-se, ha te ganto.

HERMES

Ha tamali a rafes d'in iveauz da zrouklamm?

PROMETHEUS

En eur ger fraez, kas am eus ouz an holl Doueed-
se am bourev a-enep reiz, hag i sammet gant va ma-
doberou.

HERMES

Anat d'in, alteri a rez; grevus eo da gleñved.

PROMETHEUS

Hag ez eo! mar deo beza klañv kasaat an
enebourien.

HERMES

Ma vije aet an tree'h ganit, ganit n'en dije den
padet.

PROMETHEUS

A! alias!

HERMES

N'anavez ket Zeus ar ger-se.

PROMETHEUS

Neus netra ha ne zeskant amzer.

HERMES

N'ec'h eus ket desket gantañ c'hoaz beza fur.

PROMETHEUS

A zo gwir! Panevet-se n'em bije ket komzet gant
eur sklavour !

HERMES

Ne fell ket d'it, 'm eus aon, ranna grik diwar ge-
ment a c'houlenn an Tad ?

PROMETHEUS

A! dleour oun d'ezan ken ez oun, ha da d'in e
drugarekaat !

HERMES

Ha c'hoari a rez ganin evel gant eur bugel?

PROMETHEUS

Daoust ha n'out ket eur bugel, ha diskiantoc'h
eget eur bugel, o vez a ma kredez deski diganin
eun dra bennak? Dre nep gouzañv, dre nep gwi-
dre, ne c'hello Zeus va redia da gomz, ken na vo
torret ar chadennou am samm. Sell ! hag e vezin
pulluc'het gant ar flamm leskidik, hag e stoko
Zeus hag ez eilpenno ar bed-holl gant korventenn

HERMES

wenn an erc'h hag ar c'hurunou dindandouarel !
Netra n'am lakaio da blega. Ne lavarin ket d'e-
zañ gant piou eo tonket d'ezan beza divestroniet
diouz e veli.

HERMES

Soñj ervat. Da betra e talvezo d'it kement-se ?

PROMETHEUS

Soñjet ha mennet eo pep tra abaoe pell a zo.

HERMES

Teurvez eur wech, o diskiant, goulenn ar fur-
nez digant da boaniou !

PROMETHEUS

Mont a ran skuiz ganit, ha koll a rez da boan;
koulz eo d'it skandalat an tarz-mor ! Na gred bi-
ken e c'hellfen, spontet gant youl Zeus, kemer eur
galon maouez, ha, va daouarn savet e doare ar
maouezed, aspedi an hini a gasaan dreist
pep tra d'am dieubi diouz an ereou-mañ. Ne rin
ket !

HERMES

Soñjal a ran em eus rannet kalz geriou, hag en
aner meurbet. Ne habaskaez e giz ebet, na ne se-
laouez ket ouz va fedennou. O kregi er weskenn,

evel eun ebeul doñvaet a vec'h, setu ma herzez ha ma stourmez ouz ar rañjenn. Enebi a rez en eun doare diskiant. Beza pennek a zo didalvez du d'an neb na oar ket prederia. Gwel eta, ma ne sentez ket ouz va aliou, pe reklom, pe zirolladeg reuziou a sañho warnout. Da genta, dindan tan ar Fœl tr ha dindan ar gurun, e flastro an Tad ar pikern-mañ. Ne vez o gwele ebet d'az korf goueledet, nemet ar roc'h mac'hus. E-pad hir amzer e vi douaret, kent adc'henel d'ar sklerijenn; hogen, Ki askellek Zeus, an erer gell, a rogo da gorf ez lontrek, oc'h ober anezañ tammou ec'hon. Kouviad hep beza bet pedet, diredek e ray bemdeiz. Lonka ha debri a ray da avu du. Ha na c'hortoz ket diwez d'az kastiz, ken na venno unan eus an Doueed kemer da lec'h ha diskenn davet an Hades dic'houlou, e kallon doun an Tartaros du. Rak-se 'ta, prederi.

Kement-mañ n'eo ket eur gourdrouz faos ha goullo; eur ger peuz wir, ne lavaran ket. Genou Zeus ne oar ket ranna gevier, ha kement a lavar a zeu da wir. Sell en dro d'it ha taol evez, ha na gred ket en defe biskoaz aheurtadur talvezet prederiadur.

KOR AN OKEANIDED

Hermes, war hor meno, a gomz dereat. Mennout a ra ez chanfes a veza aheurtet evit selaou ar brede-renn hag ar furnez. Sent. Eur vez eo d'ar fur pel-laat dieuz ar skiant-prena eeun.

PROMETHEUS

Gouzout a raen kement a lavar hag a azlavar hennez. N'eo ket dismagañs beza dismagañset gant eun enebour. Rak-se, hag e sailho warnoun an Aerrouant flammek; hag e vo an Aether hejet gant ar gurun ha barr an aveliou gouez; hag e vo an douar diframmet gwriou hag all diwar e ziazez; lano ar mor, o virvi ez c'haro, hag ez aloubo hentou stered an oabl; hag e vez va c'horf stlapet gant Zeus e strad an Tartaros du, e korventennou diharz! Ne roio ket d'in ar maro!

HERMES

End-eeun, evel-hen e tle beza geriou ha mennadou ar speredou aet diskiant. Ne vank netra. Alteri a ra gant e zroug ha ne drouch netra diouz e gouunnar. C'houi, avat, hag a hirvoud war e reuzeudigez, pellait dillo ac'halen, gant aon na vefec'h strafuilhet trumm gant kroz euzus eun talm-kurun.

KOR AN OKEANIDED

Komz en eur c'hiz ali. Ro aliou all evit va gounit. Ez prezegenn, ec'h eus rannet eur ger ha ne c'houzañvin ket. Penaos e c'hellez kemenn d'in eun ober ken digalon? Gantañ, mar deo ret, e fell d'in gouzañv. Desket em eus kasaat an drubarded. Hennez an hudura tech.

HERMES

Diwallit! kounait ar pez am eus roet da c'houzout. Pa grogo Ate ennoc'h, na damallit ket an Tonkadur. Na lavarit biken ez oc'h bet stlapet trumm gant Zeus er reuzeudigez; rak, anat eo, strobet e viot hoc'h-unan e roued divent ar reuzeudigez, n'eo ket en eun taol, na tagellet, hogen a-c'houez-kaer, ha dre ho follentez hoc'h-unan.

(Hermes a ya kuit. Klevout a reer kroz dindan an douar).

PROMETHEUS

Setu ma stroñs an douar, n'eo ken e komzou, hogen e gwirionez. En dounderiou, e kroz mouez ar gurun. Al luc'hed a fliistr e kammigellou tan. An uloc'h a ruilh gant ar gorventenn. Emañ mesket holl alanou an aveliou, en em steki a reont en eun emgann kounnaret, hag an Aether a zo reus-tlet gant ar mor. Setu eta an arne a sailh warnoun, ez-anat, en ano Zeus, d'am skei gant ar spouron.

O doujañs sakr va mamm! ha te, Aether, a ruilh en-dro d'ar bed ar sklerijenn boutin d'an holl! gwe-lit va foaniou enep gwir !

Diwez Prometheus erreet.

AR BERSED

TUD AN DRAMA

Kor ar Gozidi

Ar Rouanez

Tasmant Dareios

Serses

Ar C'hannad

AR BERSED

*(Dor-dal ar palez. Emañ bodet ar gozidi
kuzulierien ar Roue-Meur).*

KOR AR GOZIDI

E-touez ar Bersed, digêriet hizio davet douar Hellaz, setu ar re a anver ar gozidi, diwallerien ar palez pinvidik-mañ barr gant an aour. Gant an Aotrou Serses e-unan, roue ganet a Zareios, int bet dibabet en abeg d'o gouenn uhel, evit lakaat evez war e Berc'heniez.

Hogen, o c'chedal distro ar Roue, distro ar soudarded aourwisket, setu ma strafuilh va c'halon, diouganerez re brim a zrouklaammou, — aet eo kuit holt, an nerz ganet eus Azia! — krožal a ra o c'houlenn keleier : ha kannad ebet, marc'héger ebet ne zegouez e Kêr-benn ar Bersed.

Digêriet a Souzis hag Ekbatana ha mogeriou koz Kissia, aet int kuit, darn war varc'h, darn war listri, re all war droad, anezo eun engroez puilh a groudien.

Aet eo kuit evel-se Amistres hag Artaphrenes, Megabates hag Astaspes, pennrenerien ar Bersed, rouaned gwizien d'ar Roue-Meur, mistri war eun armead divent, gwaregerien eskuit, marc'hégerien fromus ar gwelout anezo, ha braouac'hus en emgann evit o c'hadarnded.

Hag Artempares, war e jao, ha Masistres, hag Imaios an Dispont, gwareger eskuit, ha Pharandakes, ha Sosthanes, an doñvaer mirc'hed!

Ar mell Neilos mager en deus iveau kaset e re : Sousiskanes, Pegastagon, mab Aeuptos; hag aotrou Memphis santel, Arsakes-Meur, ha rener Thebagoz, Ariomardos; hag ar vaseerien ma verde o bigi a-dreuz al lagennou, engroez diniver ha braouac'hus.

Da heul emañ maread al Ludiz gadal, a zalc'h dindan o beli holl boblou o douar. Metrogathes hag Arkteus kadarn, an daou roue penn kadour, ha Sardes, kér an aour, o c'has d'an emgann war viliadou a girri sternet outo mirc'hed pevar-ha-pevar e rez pe c'houec'h-ha-c'houec'h, arvest braouac'hus.

Amezeien an Tmolos sakr a fouge iveau e taolint war Hellaz bazyeo ar sklavelez, Mardon, Tharubis, anneo ar goaf, gant o Musiz, bannerien daredou. Hag eus Babulon, kér all an aour, e tegouez, froudheñvel, mareadou kemmesket, merdeidi war listri, soudarded leun a c'hred er wareg a stegnont gant eun dourn start. Hag a-dreñv d'ezo, deredet eus Azia a-bez, e kerz ar bobl he c'hleze berr, sentus ouz kemenn fromus ar Roue.

Aet eo kuit evel-se bleuñ kadourien bro-Bers, ha war o ïerc'h holl zouar Azia, o magerez, a hirvoud gant hiraez c'houero; hag ar gerent hag ar gwragez, o jedi an deiziou, a skrij rak an amzer a 'n em astenn.

Gwir eo ez eo tizet, a-benn bremañ, gant arme dismantrez ar Roue, aod an douar enebour. Treizet he deus, war eun dreuzell he c'herdin lin, mulgul Helle, merch'Athamas, en eur deurel, evel eur yeo war choug ar mor, eun hent staget gant mil ibilh.

Rener taer Azia poblet-stank a vount da aloubi ar bed e ramzel a dropeļjad tud dre zaou hent war eun dro: evit blenia e soudarded hag e verdeidi, mab ar Glaou aour, Doue heñvel, a fiz war bennrenierien galloudus ha dalc'hus.

En e Jagad e luc'h sell glas teñval an Aerouant gwadek. Luska a ra mil brec'h ha mil lestr, hag, o vrouda e jao suriat, e vlein d'an argad ouz ar gadourien o goof brudet, ar soudarded o gwaregou trec'hus.

Ha piou eta a c'hellfe herzel ouz ken ec'hon lanoad tud? Kouls mennout, gant chaoseriou gal-loudek, derc'hel a-sav houl diharzus ar mor! Didec'hus eo arme bro-Bers hag he fobl he c'halon gadarn.

Al lindag, avat, al lindag stignet gant menoz yud eun Doue, pe den marvel a c'hello mont e-biou d'ezan? Piou a ouezo gant eun troad skañv, kemer tiz ha sailha dreist?

Flour ha kuñv, e tiank Ate mab-den en he lasou, hep tu na tro d'ezan d'en em denna.

Ar Bersed a oa tonket d'ezo a-viskoaz gant an Doueed ober gant ar brezelioù ma zizac'h ar mogeriou, gant ar c'hrogadou m'en em stok ar varc'hegerien, gant ar c'hériou da freuza.

Setu, avat, m'o deus desket, war hentou ledan ar mor, aet gwenn gant an avel taer, arresti ec'honder sakr an dour. Fiziout a reont e savadurioù kerdin bresk, e listri gouest da zougen tud!

Ha setu perak eo fraihet va ene gant an enkreuz: « Gwa soudarded bro-Bers! » hag hennez eo ar c'he lou a glevo va c'hêr, kêr bras Souzis, skarzet diouti he holl wazed?

Ha klevout a rin keoded Kissia o respont: « Gwa! » Ar c'hemm-se, ha garmet e vo, eun deiz, gant tropellad ar maouezed, hag i da vat o tiregi o saeou lin?

Allas! eur vroad a-bez a soudarded war varc'h ha war droad a zo aet kuit, evel eun hed gwenan, da heul he fennkadour. Treizet he deus ar mor hag ar pennou-tir, frammet hizio ha boutin d'an daou zouar.

Hag ar c'heuz d'ar wazed a laka gleb ar gweleou gant an daerou. Pep gwreg persat, hiraez enni, a huanad gant keuz d'he fried brezelgar, hag a chom hec'h-unan, kollet ganti keneil he gwele.

Ac'hanta, Persed, en em zastumomp dindan an doenn doujus-mañ, ha stagomp da brederenni piz hag eveziek — pa 'z eo ret-bras — war gement a

c'hell beza c'hoarvezet gant Surses, mab Dareios,
ar roue kenwad ganimp.

Daoust ha gant piou emañ an trec'h? pe gant an
arm-bann, ar wareg? pe ar goaf houarnveget?

Hogen, setu o tont heñvel ouz ar sklerijen a darz
eus lagad Doue, mamm ar Rouë Meur, va rouanez:
koueza a ran d'an daoulin.

Ha roet pep hini d'ezzi ar gourc'hennou dleet.

*(Ar C'hor a stou d'an douar. Ar Rouanez
a zeu tre, war he c'harr, eur bagad
goskor ouz he heul).*

Mestrez uhel maouezed bro-Bers o gourizou le-
dan, o mamm oaet Surses, pried Dareios, salud!
Kenlodet ec'h eus e wele gant eun Doue d'ar Ber-
sed, ha bet e vezi mamm eun Doue iveau, nemet te-
c'het e vije hizio he ferz-vat diouz hor pobl.

AR ROUANEZ

Setu perak, end-eeun, ez oun deut diouz va falez aourwisket, hag ar gambr ma kouskis e-pad pell gant Dareios : me iveau a zo roget va c'halon gant an enkreiz, ha d'eoc'h eo, karidi, e vennan lavarout pep tra, pa n'oun ket dispont evidoun va-unan. Hor pinvidigez, re gresket, 'm eus aon na zeufe da ziskar ha da bulluc'ha war an douar an dolzenn vezus bet savet gant Dareios, skoazellet gant Doue. Daic'het eo va freder gant estrenvan dreist-lavar a-zivout daou argoll: teñzoriou, hep den d'o difenn, n'o devez digant ar werin na gwazoniez na doujañs, hag an den diarc'hant ne c'hell ket teurel sked kement ha ma vefe dileet d'e nerz. Ni a zo divoulc'h hon teñzoriou, krena a ran, avat, evit hon daoulagad; lagad eun ti, war va meno, a zo ar Mestr er

gêr. Soñjit, ervat, ha va c'helennit, Persed, kuzulieren koz ha feal: diganeoc'h eo e c'hortozan an holl aliou fur.

KOR AR GOZIDI

Klev, rouanez ar vro-mañ, n'ez pezo ket da c'houlen diganin diou wech petra da lavarout pe da ober, pa vezin barrek d'az kelenn. Ni a zo ac'hannomp kuzulierien leun o youl vat.

AR ROUANEZ

Strafulhet oun bep noz gant nuñvreou, abaoe m'eo digêriet va mab, e penn e soudarded, da zrassta douar ar Iaoniz; nepred, avat, ne welis, ken fraez, huñvre heñvel ouz hini an noz diweza: selaou. Diou vaouez, gwisket kaer, a voe dirak va daoulagad. Unan a zouge broz ar Bersez, eben hini an Dorizadezed. O-diou ez oant trec'h da vaouezed bremañ, ken gant o ment, ken gant o c'hened dinamm. Evit d'ezo beza c'hoarezed kenouenn, e raent o annez, unan e bro-Heliaz, peogwir ez oa he lod, eben war zouar ar Varbare. Tabut a oa etrezo, war a gredis, ha va mab, p'o gwelas, a glaskas derc'hel warno hag o didaeri ... e-doug m'o sterne ouz e garr ha ma lakae ar vazyeo war o choug. ... Hag unan, neuze, ha c'houeza, lorc'h enni gant he stern, ha kinnig eur genou sentus-kaer d'ar rañjenn, e-pad ma dripe eben, ma torre a-daol-trumm, gant

he daouarn, ar sugellou he stage ouz ar c'harr, ma stleje hemañ d'he heul daoust d'ar weskenn, ha ma rae, evit echui, daou damm eus ar vazyeo.

Kouezet va mab; ha sed e dad a-sav en e gichen, o kinnig truezi warnañ; raktal m'hen gwel, avat, e rog Surses e wiskamant!

Sed aze da genta va gweledigez-noz. Hogen, sevel a ran, souba a ran va daouarn en eun dour sklaer, hag e tostaan ouz an aoter gant eur prof, evit gouestla ar wastell-lid d'an daemoned diwalierien; hag e welan, neuze, eun erer o tec'hout da-vet aoter izel Phoibos! Chom a ran a-sav, karidi, ha me mudet gant ar spont. Ha setu ma welan, dirak va daoulagad, eur skoul o sailha diouz an oabl, a dennou-eskell prim, ha gant e skilfou o kregi da ziskolpa penn an erer. Hag an erer oc'h en em damolodi, dizifenn! Ha me a lavar edo an dra fromus da welout, hag ez eo, evidoc'h, da glevout.

Ha, koulskoude, gouzout a rit mar deo trec'h va mab, e vezoz anezañ eun den meur hep e bar; hogen, mar chom berr, n'en deus kont ebet da rei d'ar vro, ha mar deo beo atao, e vezoz bepred mestr war an douar-mañ.

KOR AR GOZIDI

Ne vennomp ket, o Mamm, na da spourona re na da zinc'hi re. Ped Doue da genta.

Ma 'c'heus bet eur weledigez chalus, goulenn digantañ mirout outi da zont da wir, ha degas d'it, e gin, ar berz-mat evidout ha da vugale ha da vro ha da garidi. Ret e vo d'it, goude, skuilha diedou d'an Douar ha d'an Anaon; hag aspedi Dareios, ar pried a lavarez ac'h eus gwelet neizeur, ma ne gaso diouz strad an douar d'ar skjerijenn nemet berzou-mat d'it ha d'az pugel; ha ma ziwallo ar peurrest, dinoa-zet da viken, en amc'houlou dindandouarel. Diouganer hegarat ac'hanoun, setu an aliou a roan d'it; ha kredi a ran e troio an diouganou a-du gant da youl.

AR ROUANEZ

Douget out bet, hep mar ebet, gant da garantez ouz va mab ha va zi da jubenni va hunvreou en doare-se ha da rei ar seurt ali.

Ober a rin, hervez da c'hoant, al lidroadou da Zoue ha d'an Anaon, a-dal ma vezin distro. Traou a zo, avat, hag a garfen gouzout dioustu, o karidi: pelec'h war an douar, a lavarer emañ kér Athena?

KOR AR GOZIDI

Pell meurbet, er C'hornog, end-eeun, ma steuz an Heol roue.

AR ROUANEZ

Hag e fell d'am mab aloubi ar gêr-se.

AR BERSED

KOR AR GOZIDI

Holl vro-Hellaz he divije, diwar neuze, sentet ouz ar Roue.

AR ROUANEZ

Beza o deus, hep mar, strolladou bras a soudarded.

KOR AR GOZIDI

Gwasoc'h: soudarded hag a reas droug spontus d'ar Veded.

AR ROUANEZ

Hag ouspenn? Ha pinvidik ez int?

KOR AR GOZIDI

Eun andon argant o deus, eun teñzor miret d'ezo gant an douar.

AR ROUANEZ

Ha lintra a ra en o dourn ar birou a stign ar wareg?

KOR AR GOZIDI

Nann. Klezeier evit ar c'hrogadou, ha skoedou war o brec'h.

AR ROUANEZ

Gant pe bennkadour eo renet an arme?

KOR AR GOZIDI

N'int sklavourien dindan den ha ne sentont ouz den.

AR ROUANEZ

Penaos eta e c'heñlfent herzel ouz argadeg o enebourien ?

KOR AR GOZIDI

A-zoare, p'o deus drastet da Zareios eun armead niverus ha lorc'hus.

AR ROUANEZ

A, petra lavarez? Spontusat nec'hamant evit mammou ar re a zo aet kuit !

KOR AR GOZIDI

Bremaik, war a gredan, e ouezi ar wirionez penn-da-benn. Gwelout a ran o tont eur redet persat. Degas a ra d'imp, mat pe fall, kelou gwirion.

(Eur c'hannad a zeu tre).

AR C'HANNAD

O kêriou tir Azia, o bro-Bers, porz a binvidigeziou diniver, setu 'ta, en eun taol, aet da get eun curvad divent, falc'het ha drastet bleuñ bro-Bers! ...Gwa me! o reuzeudik ac'hanoù, pa rankan, ar c'henta, degas kelou eur gwall zarvoud. Ha kouls-koude, ret eo d'in displega dirazoc'h hon drouiziwez penn-da-benn, Persed: kollet eo en he fez arme ar Varbare!

KOR AR GOZIDI

Euzusat, euzusat loes, dic'hortozet ha mantrus!
Allas! allas! gouejit, Persed, gant ar c'helou rann-galonus.

AR C'HANNAD

Ya, rak echu eo gant kement hini a yeas du-hont; ha me va-unan n'eo nemet dre vurzud e welan heol an distro.

KOR AR GOZIDI

A! anat bremañ eo re hir hor buhez, pa lez ar gozidi ac'hanoomp da glevout eun droukverz n'oamp ket e ged anezañ!

AR C'HANNAD

N'eo ket war gaoziou klevet, hogen evel test eo ez an da gemenn d'eoc'h, o Persed, ar c'halonadou a zo bet aozet d'eoc'h du-hont.

KOR AR GOZIDI

Allas! allas! allas! En aner eta o deus armou a bep stumm, dre viliadou, treizet a vro Azia war eun douar enebour, war zouar Hellaz!

AR C'HANNAD

Dre vil-vern, korfou hor re varo reuzeudik a c'holo d'an ampoent aod Salamis hag an tro-war-droiou.

KOR AR GOZIDI

Allas! allas! allas! va lakaat a rez da welout ar re a garan ruilhet er mor, ma sankont ennañ diehan, korfou divuhez o vont-dont en o saeou ledan!

AR C'HANNAD

Dic'halloud edo ar wareg, hag hon arme en he fez a oa kaset da get, flastret dindan bec'h an tri-roenvegou.

KOR AR GOZIDI

Youch war hon ezeved eur c'hleñv mantret, kañvaous. Pep tra o deus graet an Doueed evit ma sailhje war ar Bersed an hoñ wall zarvoudou. Allas ! allas ! war hon arme kaset da get !

AR C'HANNAD

Salamis ! ano kriz da glevout ! A ! nag e tifronkan gant eñvor Athena !

KOR AR GOZIDI

Ya, eun ano kasaus eo Athena d'am ezeved. Abeg am eus diwar vremañ da gaout koun anez : eus miliadou a vaouzed persat he deus graet — hag evit netra ! — mammou divab hag intañvezed.

AR ROUANEZ

Pell oun manet digomz, reuzeudigez, mantret dindan an droukverz. Ken bras eo an drouiziwez ma n'oun evit ranna grik, nag ober goulen ebet a-zivout hor gwall zarvoud. Ret eo, koulskoude, da vab-den gouzañv an doaniou kaset d'ezañ gant an Doueed. Displeg eta dirak hon daoulagad hon

ezeved penn-da-benn, ha lavar d'imp ez-reiz, daoust pegement e ranki hirvoudi, pere, e-touez ar renerien, n'int ket aet da anaon, ha pere iveauz a rankomp gouela d'ezo ; lavar d'imp hag en deus an hini a zoug ar vaz-roue, lezet, en eur verval, e lec'h goullo.

AR C'HANNAD

Serves a zo beo hag a wel an deiz.

AR ROUANEZ

A ! Jugernusat sklerijenn skuilhet em zi gant da gomzou ! Hinoni a ra an deiz war-lerc'h an noz du-dall !

AR C'HANNAD

Artembaires, avat, diagent rener dek mil m'heger, a zo d'an ampoent o steki ouz kement karreg eus arvor Silenia ! Ha Dadakes, ar milener, dindan stok eur goaf-bann, ne reas nemet eul lamm skañv diwar lein e c'hale ! Tenagon, ar Baktriad kadarn uhelouenn, a bleustr hiviziken enez Aias, ma tarz warni ar mor ! Lilaios, Arsames, Arghes-tes, a droe, i, en-dro da enez ar c'houlmed, oc'h argadi an aod diviot gant o fennou trec'het ! Ha glannidi an Neilos ejiptat, Arcteus, Adeues, Pharnoukos e skoed mat, a zo kouezet, i, diwar an hevel lestr ! Matallos, a Chrusa, a rene dek mil den, a wele, en eur verval, e varo gell, hir ha stank, o

kemer eul liou nevez en eur soubadur limestra ! Arabos ar Magad hag Artames ar Baktriad, a rene tregont mil marc'heger du, a chomo stag hiviziken en douar garo m'int marvet ! Hag Amestris ! hag Amphistreus, dalc'hmat o iuska e c'hoaf skuizet nepred ! hag Ariomardos kadarn, a laka Sardes hizio e kañv ! ha Seisames ar Musiad ! ha Tharubis, pennrener war bemp gwech hanter-kant gale, ar brezelour kenedus, genidik a Lurna ! kouezet eo, ar reuzeudig, gant eun taol divalo — pa ez oa tonket ! — Suennesis, avat, penngadour ar Gilikiz, ar c'hadarna e-touez ar re gadarn, goude beza graet e-unan koll war gall d'an enebour, a zo maro leun a vrud.

Emañ aze ar renerien m'em eus dalc'het o eñvor ; hor c'holiou, a-hend-all, n'eus diwez ebet d'ezo ! ha gwall nebeut eo ar pez a zanevellis d'it.

AR ROUANEZ

Allas ! allas ! anaout a ran aze eun drouiziwez diharz, dismagañs bro-Bers, digarez da zifronka a-bouez-penn. Hogen, kae war da giz ha lavar d'in pet lestr o doa eta an Hellaziz betek m'o deus kredet kinnig an emgann da arme ar Bersed hag argadi hor galeou.

AR C'HANNAD

Ma ne vije bet nemet an niver, klev, aet e vije an trec'h gant ar Barbar ; rak an Hellaziz a oa niver

o bagou war-dro dek gwech tregont ; dek ouspenn a oa bet miret en arboell. Surses, end-eun, m'her goar, a rene eur strollad a vil lestr, hep menegi ar rederien herrek, daou c'hañt ha seiz anezo. Setu aze ar c'henfeur : ha kredi a rez edo a-enep d'imp? Nann : gant eun Doue eo ez eo bet kaset hon arme da netra, o veza ma lakaas an tonkadur lodou re zisheñvel e skudilli ar bouezerez. Kêr Pallas a zo skoret gant an Doueed.

AR ROUANEZ

Athena eta a zo bepred dinamm ?

AR C'HANNAD

Ar gêr a chom d'ez i he gwazed a zo diwallat gant ar voger an diogela.

AR ROUANEZ

Hogen, a be strollad listri e teuas ar stourmad kenta ? Lavar d'in piou a zeraouas an emgann : an Hellaziz ? pe va mab, o fiziout war niver e vagou ?

AR C'HANNAD

O Mestrez, eun arc'houere, droukrañs ennañ, eun daemon yud, diboufet n'oar den a belec'h, a voe penn-abeg kenta hon enkadenn. Eun Hellazad, eus arme an Athenaiz, a zeuas hag a lavaras d'az

mab Surses penaos, kerkent ha kouezet teñvalijenn an noz du-dall, ne c'hortozje ket pelloc'h an Hellaziz, hag ec'h en em daoljent war dostou o listri da dec'hout dre guz, pep hini eus e du, evit kaout o buhez. Surses a glevas ha ne verzas na tro-gamm eun Hellazad nag erez an Doueed. Da renerien e strolladou gwitibunan e tisklerias kement-mañ : p'en devo an heol paouezet da domma an douar, ha ma vo bet gouezet an aether santel gant an teñvalijenn, e lakaint o listri war deir rezad, evit stanka an digorou hag ar strizou-mor krozus, e-pad ma lakaio ar re-all eur c'helc'h en-dro da enezenn Aias ; ma c'hell eun Hellazad en em denna gant e vuhez ha tec'hout dre vor, renerien al listri a vo trouc'het o fenn outo : sed aze kemenn ar Roue. Re hegredik e komze : n'anaveze ket an amzer-da-zont aozet d'ezañ gant an Doueed ! Ar Bersed, hep dizurz, ha sentus, a zarevas o fredou ; eren a reas pep martolod e roeñv ouz an toulled harper, ha pa varvas sklerijenn an deiz ha ma savas an noz, e pignas ar roeñverien el listri, hag iveau ar stourmieren. Eus eun tost d'an tost all ec'h en em gennerzer war an holl bagou hir. Merdei a ra pep hini en he renk, hag, a-hed an noz, ar vistri a ra mone-done gant ar bagou. An noz a ya e-biou, hep ma klash listri an Hellaziz en em laerez. Hogen, pa skuilh an Deiz e virc'hed gwenn e sklaerder war ar bed, setu, hegleo, eur c'harmadeg o sevel a-greiz an Hel-

laziz, distaget e stumm eur ganaouenn-lid ; ha dasson kerreg an enez a gas da bell ar c'harmadenn Ar Varbare a lamm ar spont warno, neuze; faziet ez oant bet : n'eo ket evit tec'hout e kane tud Hellaz ar Paean santel-se, hogen evit kerzout d'an emgann, ez gadarn. Ha galvou an higorn a entane o strolladou. Raktal, o koueza a-unan, o roeñvou tregernus a sko al lano doun, ha setu i o tibouka eeun dirazomp. Ar c'horn dehou, war eur renk, a zeue da genta, kempenn. War-lerc'h e tegoueze an holl strollad-listri, hag e c'helled klevout, tostoc'h-tost, eur ganenn divent : « O bugale an Hellaziz, dishualit ar vro, dishualit ho pugale hag ho kwragenez, nevedou Doueed ho tadou ha beiou ho kourdadou : an emgann penn eo ! » Hag eus hon tu e ro respont moueziadenn ar Bersed ; rak n'oa ket mui da varc'hata. Al listri a stok o staoniou arem. Eur vag hellazat a dorras, ar c'henta, beg-araok eul lestr phoenikiat. Ar re-all a ra penn, pep hini war eun enebour. Maread al listri persiat a harzas da genta; hogen, en em vernia a reas o engroeze en eur mulgul striz, ha ne voent mui evit en em skora. An eil a stok ouz egile gant e zremm arem, ar roefi-vou a dorr ; ha galeou bro-Hellaz, neuze, a ra an dro anezo, ez ampart, hag a sko ; hoñ listri a dro war o genou ; steuzia a ra ar mor dindan eur gwiskad peñse, ha korfou maro o tiwada ; aodou, kerreg o deus o samm tud varo, hag eun tec'h direiz a skub,

ma ouient roeñva, kement a chome eus listri ar Varbare. An Hellaziz, avat, evel ma vijemp bet touned, pe besked da ziroueda, a zarc'hao, a vrev, gant roeñvou torret ha tammou peñse ! Klemvan ha difronkou a dregernas war vor a-hed an dremmwel, ken na zeuas an noz dremmet-teñval da lakaat ehan. Evit hor c'hollou, ha pa gemerfen dek devez d'o jedi, n'oufen ket dont a-benn. Biskoaz, klevit, biskoaz n'eo maro en eun devez ken bras niver a wazed.

AR ROUANEZ

Allas! eul lanoad divent a walennou a zo dic'hlannet war ar Bersed ha war holl gouenn ar Varbare.

AR C'HANNAD

Klevit : n'eo ket c'hoaz an hanter eus hor reuzeudigez. Eun drouziwez mantrus a zo sailhet warno, peus pouunneroc'h eget ar re anavezet ganit.

AR ROUANEZ

Pe zrouklamm krisoc'h e vez ? Pe zrouziwez nevez, lavar, he deus skoet gant hon arme, evit kreski samm hor glac'har ?

AR C'HANNAD

Ar re a oa, e-touez ar Bersed, ar re greñva, ar re gadarna, a ouenn-uhel, hag ar feala d'ar Roue, a zo maro divrud, hag en dismekañs.

AR ROUANEZ

Atlas ! reuzeudigez ac'hanoun, doanisusat tonkadar va hini, karidi ! Gant pe varo int tremenet ?

AR C'HANNAD

E-tal Salamis ez eus eun enez enk, serz, hentet hec'h arvor gant Pan nemetken, Doue ar bangoriou. Di e voent kaset gant Surses, evit, ma tegouezje gant enebourien douara en enezenn, laza, hep ket a boan, kement Hellazad a vije chomet beo, ha sacha hor re diouz an tarziou-mor. Rakwelet fall en doa an amzer-da-zont ! Rak, kerkent ha ma voe listri an Hellaziz bet trech', gant skor an Neñv, en hevelep deiz, end-eeun, arem-hobregonet, e lammas ar re-mañ diouz o bagou, hag e rejont tro an enezenn en he fez, en doare ma ne ouezas ar Bersed pe du trei. Da genta, e voent faezet a dailiou mein, keitet a-viliadou, e-doug m'edo birou, strinket diwar ar gwaregou stignet, o kas ar maro en o mesk. Evit echui, e sailhas an Hellaziz gwittibunan, skei a rejont, ha muntra ha regi izili ar reuzeudien-se, ken na chomas hini beo. — Dirak eur

seurt ̄slonk a c'hloaz, e laoskas Surses eur glemmadenn hir. En em lakaet en doa war eur penn-tir, war aod ar mor, ma wele ac'hano e armead a-bez. Regi a ra e zilhad, teurel a ra eur yudadenn skiltr hag a daol-trumm e ro eun urz d'e soudarded hag e krog da dec'hout ken a ouie tec'hout. — Setu aze an drouiziwez a zo da lakaat war benn ar re all evit maga da hirvoudou.

AR ROUANEZ

A! Tonkadur enebour, nag a gerse e rojout d'ar Bersed ! Ker en deus koustet d'am mab ar c'has-tiz ez eo aet da glask kas da Athena iñur. Peadra a oa koulskoude gant ar Varbare diniverus bet drouklazet gant Marathon ! Kredi a reas talvezout o maro d'an Hellaziz ; sachet en deus, nemetken, eur rouedad kalonadou. — Lavar d'in, avat, al listri a en em dennas diouz anismantr, pelec'h int chomet war da lerc'h ? Hen gouzout a rez ?

AR C'HANNAD

Ne ran ket : pennrenerien ar bagou dic'hloaz a zo tec'het mesk-digemmesk, ha dillo, gant avel adreñv. Ar pep all eus ar soudarded, war zouar Boeotis, a oa neuze, da vat o teuzi. Darn, en dro d'an andoniou lintrus, a oa toc'hor gant ar sec'ched; re all, dialanet, a goueze war an hentou. Ni, end-eeun, a c'hellas diraez bro-Phoikea, ha

Doris ; tizout a rejomp ouf Melia, hag an tachen-nou leizet gant dour madelezus ar Sperkeios. Bro-Akhaia, kêriou Thessalis hor gwel o tegouezout, du gant an naon. Eno e varvas meur a hini gant ar sec'hed ha gant an naon: p'edo an daou ziouer warnomp! Diraez a rejomp tachennou Magnetis, bro ar Vakedoniz, ar stêr Asios, geun raosklennek ar Boibe, ha menez Pangaios, ha douar an Edoniz. An noz-se, eun Doue a gasas d'imp eur goañv prim, ma skournas dour ar Strumon santel. Meur a hini, neuze, ha n'oa nep Doue evitañ kent, a stagas da bedi ha da uestla, en eur azeuli an douar hag an neñv. A-dal ma voe peurc'hraet ar bedennou, e krogjod gant treiz an aven skournet. Hag ar re, nemetken, a en em gavas en tu-all, a-barz ma strinkas bannou an Doue, a chomas o buhez ganto. Rak kant luc'hus an heol a gasas doun gwrez e flammou e kalon ar stêr, ha setu ar Bersed o strebotti an eil war e gile hag o sanka; eurus ar re a varvas ar c'henta ! Ar re-all, o vont a-zirak ar maro, goude ober hent gorrek, garo a-dreuz an Threke, a zo bet diraezet ganto oaledou o mammvro, dournadig reuzeudien chomet beo evit kouvia bro-Bers da hirvoudi, da leñva war ar yaouankiz karet aet diwar he douar.

Setu ar wirionez ; ha ne lavar ket va danevell meur a zroukverz all bet sammet gant eun Doue war gein ar Bersed.

(Mont a ra kuit.)

KOR AR GOZIDI

A Zoue noazus ! nag e mac'hez dihegar ha pouñner war holl ouenn ar Bersed !

AR ROUANEZ

Allas! reuzeudigez ac'hanoun! kaset da get an arme ! A, gweledigez re splann va huñvreou en noz, anat edos gwirion o tiskouez d'in an drouazi-wez-se ! Ha c'houi, berrboelled ac'hanoc'h, a zo bet jubennerien divat. ... Evelkent, evel m'hoc'h eus va aliet, e vennan da genta pedi an Doueed ; goude se, an douar hag an anaon e tegasin d'ezo eur prof dibabet em palez. Diwezat eo, hep mar, pa 'z eo kollet pep tra ; an amzer da-zont, avat, a c'hell c'hoaz beza a-du ganimp. Evidoc'h-c'houi, ret e ve d'eoc'h kendastum war an darvoudou an aliou ar feala dleet d'ar brinsed a garit. Ha, ma tegouez va mab amañ, a-barz ma vezin-me distro, frealzit-heñ, ambrougit-heñ betek ar palez — gant aon na lakafe eur gwalleur all war bern hor gwalleuriou.

(Ar Rouanez a ya kuit gant hec'h ambroug.)

KOR AR GOZIDI

O Zeus roue, setu eta erru an eur ma 'c'h eus, en eur vrevi armead ar Bersed, ar Bersed balc'h ha diniver, setu ma 'c'heus sebeliet Souzis hag Ekbatana er c'hañv du!

Ha miliadou a vaouezed, gant o daouarn tener, a rog o goueliou, hag a veuz o askre gant daelou puilh, diwar re galonad.

Hag ar gwragez persiat, o klemm ez vlezik, gant ar c'heuz d'ar gwaz nevez-kemeret da bried, hag o kimiadi diouz ar gwele gwisket-blot, ma raent ennañ orged o yaouankiz, a youch o c'hañv e difronkou diastal, e-doug m'emaoun, me va-unan, o ouela war dremenvan ar re marvet, andon asur a c'hlac'hар evidomp.

LAZ-KANA ar GOZIDI

Ya, erru eo an eur ma klemm holl Azia oc'h en em gavout didudet. Serves en deus o c'haset, allas! Serves en deus o c'hollet, allas! Serves en deus fiziet pep tra, diboell, allas! e galeou ar mor! A! perak e voe Dareios eur roue ken hegarat evit e re, Dareios, ar gwaregour, rener karet Souzis?

Soudarded ha martoloded, seurt eun nijadeg veur a laboused gwisket glas-du, al listri o c'hasas, allas! al listri o c'hoñlas, allas! al listri dizac'het! hag iveauz divrec'h ar Iaoniz! A-vec'h ma c'hellas va roue tec'hout e-unan, war a glevan, a-dreuz tachennou an Threke hag hentou kriz ar goañv?

Ar re all, reuzidi skoet gant an tonkadur, allas! dilezet du-hont, allas! a droidell en dro d'ar pen-nou-tir diwaller gant Kuc'hreus, allas! A! klemm ha rog da askre! a-bouez penn, youch da c'hlac'hар betek an oabl! allas! stegn, en eur c'harm mantret, da vouez reuzeudik!

Bloñset kriz gant ar c'hoummou, allas! ez int iveauz draillhet gant bugale vut, allas! an Divreinus, allas! e-doug ma toug an ti kañv an ozac'h kollet, ha ma tesk an tadou koz lakaet divab, gant hirvoudou diziwez, anaout ar vantridigez glok.

Ac'han da bell, war zouar Azia, ne sentot mui ouz lezenn ar Bersed ; ne baeot mui an tell savet gant ar Mestr ; ne gouezot mui war an daoulin da zegemer gourc'hemennou : maro galloud ar Roue Meur !

An teodou, zoken, a vo diereet. Emañ dieub eur bobl, komz a ra hep aotre, a-dal m'eo torret yeo an nerz. En he douar gwad-holl, enez Aias ma tarz warni ar mor, he deus beziet galloud bro-Bers !

(Ar Rouanez a zeu tre, war droad, gwisket diginkl, ouz he heul sklavourien o tougen profou.)

AR ROUANEZ

Karidi, nep en deus gouzañvet a oar kement-mañ : an dud, p'en deus lammet warno an droukverz, a gustum sponta rak pep tra ; hogen p'emañ an traou en o gwella, e kredont e c'houezo bepred an avel vat. Evidoun-me, hizio, n'eus nemet spont : anat d'am daoulagad kasoni an Doueed ; ha d'am diskoarn e pign eur c'harmadenn, ne bareo ket ganti va enkreuz, — ken bras ar spont a spouron va ene ! Setu perak ez addeuan diouz ar palez amañ, hep karr, difouge, evit degas ez karantek da dad va mab an diedou a zistan an anaon : laez gwenn c'houek eur vuoc'h nammet biskoaz gant ar yeo, mel lufrus strilhet gant labourerez ar bleuñ, ha dour beo eun eienenn werc'h ; hag iveauz an died-se glan ha dreo, bugel eur vamm bloueziat, ar winienn

goz ; ha frouez frondus an olivezenn velen, a zo he deil beo-bividik a-hed ar bloaz ; ha bleuñ e gartanteziou, ganadur an douar, mamm pep tra. Ha bremañ, kari, war an diedou kinniget d'hon anaon, ra dregerno ho kanennou : galvit spez douevel Dareios, e-doug ma skuithin da Zoueed an traõ ar profou-mañ, a vo evet gant an douar.

KOR AR GOZIDI

Rouanez doujet gant ar Bersed, kas eta da ziedou d'an anneziou dindandouarel. Hor c'hanen-nou-ni a c'houlenno digant Renerien ifernel an Anaon beza a-du ganimp.

O c'houi, Daemoned santel an iferniou, Douar, Hermes, ha te, Roue an Anaon, kasit an ene-se diouz an traõ d'ar sklerijenn ! Rak m'hon eus c'hoaz gwalennou da c'houzañv, n'eus nemetañ hag a c'hello lavarout d'imp pegoulz ez echuint.

Ha va c'hlavout a ra, ar roue maro, doueheñvel ? Ha va c'hlavout a ra o teurel e yez varbarek, meizus d'e skouarn, ar galvou-se hirvoudus, estrennus, kañvaouus ? A-bouez-penn a c'harmin va c'hemmou : diouz doun an amc'houlou ha va c'hlavout a ra ?

O te, Douar, ha c'houi, Mistri an anaon, Daemoned, lezit da zont diouz ho chomlec'h an ene illur, an doue, mab Souzis, azeulet gant ar Bersed.

Bleinit davet ar sklerijenn an hini n'eo ket bet beziet heñvel outañ e douar ar Bersed.

O gour karet, o nez karet, p'emañ dalch'et ennañ an hini a garomp ! Aidoneus, kas-heñ d'an nec'h, o Aidoneus, ar roue hep e bar, Dareios. — Allas !

N'eo ket heñ a golle e soudarded e brezelioù drouziwezus ! Ar Bersed a lavare edo aliet gant Doue, hag, ez wir, kemenn a rae e soudarded hervez ali Doue. — Allas !

Roue, o roue koz, deus, en em ziskouez warlein da vez ; sav betek eno an arc'henad safronlivet a wisk da droad ; ra lufro dirak hor sell nozelenn ar c'habell rouevel ; deus, tad madelezus, Dareios ! — Allas !

Deus da glevout kalonadou nevez, dic'hortozet. O Mestr hor mestr, en em ziskouez. Emañ war-nomp morenn ar maro : hor yaouankiz gwitibunan a zo maro. Deus, tad madelezus, Dareios ! — Allas !

Allas ! allas ! o te, Roue, ma ra kañv d'it milia-dou a garidi, en abeg da be dorfed he deus da bobl, sachet warni ken gwas gwalenn ? Kollet int, hol-listri triroeñvek, ken a listri, ken a listri !

(En em ziskouez a ra spez Dareios
a-zic'h ar bez.)

DAREIOS

O feala etre ar feajla, kileeed va yaouankiz, henaourien bro-Bers, pe boan a ziwask va c'hêr ? Leñva a ra, darc'haoui a ra war hec'h askre, ha setu tarzet an douar. Va fried a welan ouz harp va bez, trechala 'ran, hag e tegemeran he diedou, a-galon-vat meurbet. Choui iveauz, a hirvoud en dro d'ar bez hag ho karmou skiltr, hoalus d'an anaon, am galv ez druezus. N'eo ket aes dont er-maez diouz an iferniou, rak gwell e oar Dôued an traouï kemer eget daskor. Hogen, n'eo ket bet dic'halloud va levezon warno : setu me. Lavar buan, gant aon e veze kavet abeg em amoug. Gant pe zrouklamm eta eo mantret adarre ar Bersed ?

KOR AR GOZIDI

Ne gredan ket sellout ouzit ; ne gredan ket komz ouzit ; dalc'het oun gant doujañs an amzeriou aet e-biou.

DAREIOS

Evit senti ouz da hirvoud ez oun pignet diouz an Hades. Lavar d'in pep tra e geriou berr, ha kas diouz da goun da zoujañs evidoun.

KOR AR GOZIDI

Aon senti ouzit am eus ; aon am eus komz ouzit evit distaga komzou kriz da skouarn ar re a garomp.

DAREIOS

Neuze, pa 'z out dalc'het atao gant an azaouez, te, keneilez koz va gwele, pried hael, ehan gant da zaelou, gant da zifronkou, ha lavar d'in ar wirionez. Mab-den a zo tonket d'ezañ gouzañv. Poaniou a-viliadou a say diouz ar mor, a sav diouz an douar, p'en deus bevet eur pennad.

AR ROUANEZ

O te m'eo bet da verz-mat dreist da eürusted an holl gwitibunan, — pa 'c'h eus bevet, keit ha ma weljout lagad an heol, eur vuhez wenvidik douheñvel, eun erez d'ar Bersed, hag hizio c'hoaz, pa ran-

kan gourvenna ouzit da veza maro a-raok beza
gwelet islonk digor hon enkreziou, — Dareios, en
eur ger berr e ouezi pep tra : drastet galloud bro-
Bers. Setu.

DAREIOS

Ha penaos ? pe an naonegez, pe eur brezel etre-
vroadel a zo sailhet war ar Rouantelez ?

AR ROUANEZ

Nann. Hon armead a-bez a zo bet kaset da get,
e-kichen Athena.

DAREIOS

Pehini eus va mibien a yeas du-hont da vrezele-
kaat ?

AR ROUANEZ

Serses taer : didudet en deus douar bras Azia.

DAREIOS

Dre zouar pe dre vor en deus ar reuzeudik an-
zañ arnodet ar seurt stultenn ?

AR ROUANEZ

Dre an daou hent war eun dro : daou dalbenn he
doa e arme.

DAREIOS

Ha penaos eo e armead soudarded deut a-benn
da dreiza ar mor ?

AR ROUANEZ

Taolet en deus e vinviou e doare eur yeo war stri-
zenn Helle, evi treiza.

DAREIOS

An dra-se a reas ! serri ar Bosphorus meur ?

AR ROUANEZ

Broudet ez oa, 'm eus aon, gant eun daemon.

DAREIOS

Fromusat daemon, p'en deus e zallet er stuz-se !

AR ROUANEZ

Hizio, end-eeun, e welomp an diskar edo o tanzen
d'ezañ.

DAREIOS

Petra 'ta a zo c'hoarvezet, pa glemmit ken gwas ?

AR ROUANEZ

Faezet armead ar mor, kollet armead an douar.

DAREIOS

Ha ken klok eo bet an drouziwez m'int maro hoïl
en emgann ?

AR ROUANEZ

Ker klok ma leñv holl gêr Souzis, hag hi skarzet
diouz he gwazed...

DAREIOS

Allas ! war hon arme, hon harp, hor skoazell !

AR ROUANEZ

... m'eo aet da get gouenn ar Vaktriz a-bez, ha ne
vezo nep hini koz...

DAREIOS

A reuzeudig, a gollas ar seurt yaouankiz !

AR ROUANEZ

... ha ma voe Surses, dilezet e-unan, war a lavarer,
gant eur c'hile bennak...

DAREIOS

Penaos ha pelec'h ez echuas ? Ha beo eo c'hoaz ?

AR ROUANEZ

... re eürus o tizout ar pont taolet etre an daou
zouar !...

DAREIOS

Ha degouezet eo beo en Azia? ha gwir eo?

AR ROUANEZ

Gwir eo : kelou diarvar hon eus bet.

DAREIOS

Siouaz ! Deut eo dillo da wir an diouganou, ha
war ya mab, end-eeun, eo bet taolet o fouez gant
Zeus. Goanagi a raen o dije an Doueed gortozet dei-
ziou hir a-barz o c'has da benn ; neb a glask en em
goll, avat, e teu an Doueed war e skoazell. Hizio eo
bet va re o klask mammenn ar reuz ; graet eo bet
an taol, ez diboell, gant va mab, en e yaouankiz die-
veziek, pa gredas herzel en e red, gant chadennou
sklavour, an Hellespontos sakr, ar Bosphorus doueel !
pa vennas distumma eur striz-mor, hag, o strinka
dreist d'ezo ereou goveliet gant ar morzol, digeri
eun hent divent d'e armead divent. Den marvel, e
kredas, diskiant anezañ, gounit war an holl Doueed
gwitibunan... war Boseidon ! Ne c'heller ket nac'h
ez oa klañv spered va mab ! Aon am eus na vezo
mui an danvez puilh bet dastumet ganin nemet
eur preiz d'ar c'henta a lammo warnañ.

AR ROUANEZ

Aze emañ frouez ar c'heteliou a gleve Surses taer gant tud fall. Adlavaret a veze d'ezañ ez poa gounezet er brezel evit da vugale tenzoriou dini-ver, ha heñ, digalon, n'ouie nemet c'hoari kleze er gêr, hep kreski tamm danvez an tad. Dre hir-klevout teodadou an dud fall-se, ez empennas mont da vrezelekaat enep bro-Hellaz.

DAREIOS

Rak-se ez int kablus eus an drouziwez ramzel, diankounac'haus, en deus didudet kér Souzis, evel ma ne reas hini biskoaz, abaoe an deiz ma teurvezas Zeus Doue rei ar gwir d'eun den nemetañ da voda dindan ar vaz-roue holl boblou an Azia mage-rez deñved ! Medos a vœ kenta rener ar gadourien. Unan all, mab d'ezañ, a beurechwas al labour, rak ma 'z oa e vennad bleinet gant e skiant. An trede war e lerc'h, Kuros, gour karet gant an tonkadur, a lakas ar peoc'h etre e sujidi ; aloubi a reas, goude se, broiou Ludia ha Phrugia, ha kabestra dre heg ar Iaoniz gwitibunan ; n'o doa ket an Doueed droug outañ, rak fur ez oa. Mab Kuros a vœ ar pevare pennkadour, hag ar pempvet, Merdis, mez e vro hag ar gador-roue, betek an deiz ma vœ drouklazet, dre widre en e balez, gant Artaphrenes kadarn, skoaziet gant e geneiled. Ha me,

d'am zro, pa gemeris ar renerez, hervez va c'hoant, e renis aloubereziou e-leiz gant armeadou e-leiz. Biskoaz, evelkent, ne daolis war gein va bro ken gwas dismantre. Va mab Surses, avat, a zo yaouank. Disoñj diouz va aliou, e prederie evel eur paotr yaouank ma 'z eo. Anat an dra, o keneiled : ni holl berc'henned ar vro-mañ, ha ni lakaet kevret, n'eus ket da damall d'imp kement a zismantrou !

KOR AR GOZIDI

O Dareios roue, pelec'h emañ neuze kentel da gomzou ? Penaos, war-lerc'h eur seurt gwalleur, e c'hellimp-ni, Persed, anaout eur berz gwelloc'h ?

DAREIOS

O chom hep kas biken mui ar brezel e bro-Hellaz, ha pa vefe peurgreñvoc'h armeou ar Vediz : an Hellaziz a zo a-du ganto an douar e-unan.

KOR AR GOZIDI

Petra lavarez ? Penaos e sav a-du ganto ?

DAREIOS

O kas da get dre naonegez an enebourien re niverus.

KOR AR GOZIDI

Ni a gasfe soudarded eus an dibab, hag eskuit.

DAREIOS

Hogen, ar soudarded, end-eeun, a oa chomet e bro-Hellaz ne vezo evito na silvidigez na distro.

KOR AR GOZIDI

Petra ' lavarez ? N'eo ket bet treizet strizenn Helle ha kuitaet Europa gant holl arme ar Varbared ?

DAREIOS

Nebeut war an niver, ma ranker fiziout war diouganou an Doueed, hervez ar pez a zo degouezet : rak n'o gweler ket o tont da wir an eil hep egile. Ha m'emañ an traou evel m'emaint, e sent Surses ouz eur goanag dall, o lezel du-hont dibab e soudarded. Manet int er c'hompezennou douret gant an Asopos e goummou beo, mager karet ar Voeotiz. Eno e tiwaskint ar gouzañvou penna, kastiz o dizoujañs hag o menoziou amzoueüs ; rak, degouezet war zouar Hellaz, ez int kroget raktal da zibourc'ha delwennou an Doueed, da dangwalla an nevedou, da zismantra an aoteriou ha da vounta, mesk-ha-mesk, o fenn en traon, diwar o sichen, skeudennou an daemoned. Evit an torfedou-se, end-eeun, e tiwaskont poaniou kevatal gant

o zorfedou, ha beza ez eus re all ouz o gortoz. A-vec'h ma 'z eo diazezet savadur o reuzeudigez; bra-saat a ray. Redek a ray war dachennou Plataia gwad puilh ha fetis, skuilhet gant goaf an Doriziz ! ha gwrac'heliadou tud varo, en eur yez vut, betek an trede rummad, a lavaro da sellou an holl ez eo arabat da vab-den maga menoziou dreist e nerz. O kellida, e toug an dizoujañs toc'henn an dismantre, hag an eost a raer diwarni a zo anezañ daelou, tra ken. Mirit dalc'hmat ar c'hastiz-se dirak ho taoulagad ; kounait Athena ha bro-Hellaz ; diwallit a ober fae war gement hoc'h eus gant aon koll, o c'hoantaat danvez an nesa, ho pinvidigez hoc'h-unan. Zeus barner a c'houlenn kontou didruezus digant al lorc'h direiz. Rak-se eta, pa 'z eo Surses ken paour e boell, grit kentel d'ezañ gant hoc'h aliou fur, ma paouezo da sacha gourvenn an Doueed gant e herder dizouj. Ha te, mamm oadet ha karet Surses, distro ez palez. Kemer ennañ ar gwiskamant ar brava ha kae war hent da vab : ken poaniet eo gant e zrouklamm m'en deus graet pilhennou gant an dilhad lieslivet a oa en dro d'e gorf. Habaska da vab gant geriou flour. M'hen goar, ne selaou nemet da vouez. Evidoun-me, e tistroan d'an teñ-valder dindandouarel. Ha d'eoc'h, kozidi, kenavo ! En droukverz, zoken, roit d'hoc'h eneou levenez pemdeziek : didalvez an danvez d'ar re varo.

(Steuzia a ra ar spez. Trouz ebet.)

KOR AR GOZIDI

A ! mantret oun o klevout an enkreziou a c'hed ar Varbarez, estr eget ar re a c'houzañvont !

AR ROUANEZ

O Daemon, ha me treantet gant glac'har divent hag euzus ! Ar c'houerva d'in, avat, a zo dismeñns an djihad a c'holo, d'an ampoent, korf va mab. Ya, distrei a rin d'am palez, kemer a rin ennañ eur gwiskamant nevez, ha mont a rin war hent va mab. N'hen dilezin ket en droukverz pa 'z eo va muia-karet.

(*Mont a ra er-maez.*)

LAZ-KANA ar GOZIDI

A ! brasat, kenedusat buhez en hor c'hériou, p'edo ar roue koz, an holl c'halloudek, madelezus, didrec'hus, Dareios doueheñvel, o ren war ar vro-mañ !

Dreist-holl e tiskouezemp d'ar bed armeadou dinamm o brud : ne raent d'an enebour nemet brezel anavezet ar sezizou ; hag hor c'hadourien, faezet nepred, o deveze a-hed ar wech distro laouen.

Hag a bet kér e kemeras hep treiza stêr Halus, hep zoken kuitaat e di ! evel kériou lenn-veur Strumon, harp ouz touinellou bro-Dhreke.

Ha pell diouz al lenn, en douarou, ar c'hériou-kloz o deus sentet iveauz ar Roue, hag ar re a zo azezet, fae enno, war aod mulgul ledan Helle ; hag oufou doun Propontis, hag aberiou ar Pontos.

Hag an inizi, koummou grounnnet, en-dro d'ar pen-nou-tir, tost ouz an aod, Lesbos, Samos, ma founn enni an olivez, Kios ; hag iveauz Paros, Nasos, Mukonos, hag Andros ereet ouz Tenos !

Ha senti a rae outañ inizi an dounvor, Lemnos, ha kavell Ikaros, ha Rhodos, ha Knidos, ha keodedou Kupris : Paphos, Solos ha Salamis, m'eo ar gêr-vamm anezi abeg hon hirvoudou !

Ha kériou pinvidik tir-Iaonia, poblet-stank a Hel-laziz ! Ha kement-se gant e furnez nemetken, harpet war nerz difaezus e vrezelourien, hag engroez dijedet e gevredidi. Ha setu ma c'houzañvomp hizio eun distroenn mennet anat gant an Doueed ha ma tizac'homp dindan taoliou fromus douget d'imp gant ar brezel war vor.

(*Eur c'harr pederrokek telennet a zeu er c'hoariva. Diskenn a ra Surses goustad.*)

AR BERSED

LAZ-KANA AR GOZIDI

Hirvoudi a ra an douar-mañ war ar yaouankiz ganet dioutañ, ha drouklazet gant Surses, pourvez an Hades, karget a Bersed ken a darz. Gwazed a viliadou, bleuñ ar vro, gwaregourien eskuit, engroeze diniver, a zo maro, — siouaz ! siouaz ! d'hon arme vrao ! — hag Azia, roue ar vro-mañ, ez damantus, ez damantus, a gouez war he glinou.

SERSES

Me, alias ! alias ! divalo ha reuzeudik, a zo ganet evit diskar va gouenn ha va bro !

KOR AR GOZIDI

Lida a rin da zistro gant garmou kañvaouus, gant maronad kañvaouus al leñver Mariandunat, gant klemmou ha daelou !

SERSES

Youc'hit ez c'hlac'harus, ez damantus, ez gañvaouus: a-enep d'in emañ Doue !

KOR AR GOZIDI

Hag e youc'hin ez damantus hag e leñvin war ar walenn az flastras war vor; hag e rin kañv d'ar vro ha d'hor yaouankizou. Youc'hal a rin, garmarin, klemm a rin !

SERSES

Gwa me, reuzeudig ! gant pe zrouklamm braoua-chus ha dic'hortozet oun-me kouezet ! gant pe galon griz eo sailhet an Tonkadur war gouenn ar Bersed ! A reuzeudig, petra 'rin ? Freuza a ra nerz va izili, pa welan amañ kozidi va c'hêr. Me iveau, o Zeus, kenlodек gant va c'hadourien varo, ra vijen bet sammet gant ar maro !

KOR AR GOZIDI

Allas ! allas ! roue, war hon arme vrao, war gal-loudegez splann ar Bersed, ha war hor c'hadourien, fale'het hizio gant eun daemon !

SERSES

Ares ar Iaoniz a zo bet trec'h d'imp ; Ares ar Iaoniz a roas an trec'h d'o listri ; fal'het en deus ar mor teñval hag an tevenn dizeur !

KOR AR GOZIDI

Allas ! allas ! garm ha peurzesk d'imp an doareou. Pelec'h eo chomet war da lerc'h engroez da geneiled, ar re-se a veze en o sav ez kichen. Phrandakes, Souzas, Pelagon, Dotamas hag Agdabatas, Psammis, Sousiskanes, a gimiadas diouz Ekbatana ?

SERSES

Kollet ! M'o lezas du-hont, taolet diwar eul lestrat e-tal arvor Salamis, hag o tourtal an tornaod gouez !

KOR AR GOZIDI

Allas ! allas ! pelec'h emañ Pharnoukos, hag Ariomardos kadarn, hag ar prins Seuakes, ha Lilaios, uhelouenn, Memphis, Tharubis, ha Masis-tras, Artembares, hag Hustaic'hmas ? Ro respont d'in.

SERSES

Gwa, gwa me ! a-wel da Athena goz hag hegas, holl gwitibunan, allas ! allas ! reuzeudien, int bet stlapet o tihelc'hat war an aod !

KOR AR GOZIDI

Hag an hini a jede, dre viliadou, ar Bersed, da Lagad, mab Batanokhos, mab Sesamas, mab Mugabates, Alpistos ? ha Parthos hag Oibares meur ? pelec'h int chomet, chomet war da lerc'h ? A, a, a, kalonad ! d'ar Bersed iorc'hus mantrusat mantridigez !

SERSES

Brouda a rez ennoun an droukhirnez d'am c'hileed kadarn, gant da gomzou euzus, euzus, kriz, mantrus meurbet. Youc'hal a ra va c'halon e doun va izili.

KOR AR GOZIDI

Lies hini all a leñvomp d'ezañ : pennrener an dek mil marc'heger Mardat, Santhis, hag Ekc'hares kadarn, ha Diaesis, hag Assames, e penn o marc'herien, ha Dadakes, ha Luthimnes, ha Tolmos, ar stlaper birou rankles, souzezi a ran, souzezi a ran pa n'o gwelan ket a-dreñv da garr-teitek.

SERSES

Maro int, an holl re a rene va arme !

KOR AR GOZIDI

Maro int, allas ! ez dismegus !

SERSES

Gwa me ! allas ! allas !

KOR AR GOZIDI

Allas ! degaset eo bet d'imp gant an Daemoned
eun drouziwez dic'hortozet : na taer ez eo tarzet
Ate !

SERSES

Skoet omp bet gant estrenvan peurbadel.

KOR AR GOZIDI

Skoet omp bet, re anat eo !

SERSES

Gant eun taol mantrus, gant eun taol mantrus.

KOR AR GOZIDI

Argadet hor boa — enkadenn fall-du — listri
Iaonia ! Drastus eo bet ar brezel da ouenn ar
Bersed.

SERSES

Ya ! Em arme, em arme diniver ez oun bet skoet.

KOR AR GOZIDI

Petra a van diouti ? Bras ez oa galloudegez bro-
Bers.

SERSES

Gwelout a rez kement a van eus va c'halloud.

KOR AR GOZIDI

Me ' wel, me ' vel !

SERSES

Ar c'hlaouier-mañ...

KOR AR GOZIDI

Petra 'lavarez ? An dra-se ac'h eus saveteet ?

SERSES

Ya ! botinell va birou !

KOR AR GOZIDI

Gwall nebeut war gement a goll !

SERSES

N'hon eus mui a zifennourien !

KOR AR GOZIDI

Paotred Iaonia 'zo taer en emgann.

SERSES

Kadarn meurbet ! Ha va daoulagad a welas, ous-
penn, eun drouziwez dic'hortozet.

KOR AR GOZIDI

Ya, ya, tec'hadez da listri-brezel.

AR BERSED

SERSES

Dirak ar seurt droukverz e fregis va dilh^oz

KOR AR GOZIDI

Allas! allas!

SERSES

Nann, lavar: « Milallas! »

KOR AR GOZIDI

Drouklamm diou wech ha teir gwech gwasoc'h!

SERSES

Anken evidomp, levezenez hon enebourien.

KOR AR GOZIDI

Hor galloud, end-eeun, a zo bet torret...

SERSES

Digeneil oun lakaet.

KOR AR GOZIDI

...dre zroukverz hor re war vor.

SERSES

Gouel, gouel d'am drouziwez, ha kemer hent ar palez.

AR BERSED

KOR AR GOZIDI

Allas! allas! a drouziwez!

SERSES

Garm! respont d'am garmou!

KOR AR GOZIDI

Frealz reuzeudik tud reuzeudik d'eur reuzeudig!

SERSES

Hirvoud a-unan gant va hirvoudou. Allas! allas!
allas!

KOR AR GOZIDI

Allas ! allas ! allas ! Pounner an taol, ha va foan
dic'houzañvus!

SERSES

Sko, sko war da askre, ha klemm, ma vennez pli-
jout d'in.

KOR AR GOZIDI

Leñva a ran ez druezus.

SERSES

Garm! respont d'am garmou!

KOR AR GOZIDI

Peadra 'zo da ober, mestr!

SERSES

Ra darzo da zifronkou! Allas! alias! alias!

KOR AR GOZIDI

Allas! alias! alias! Bloñsou du, alias! a eilo va c'hlemmou.

SERSES

Sko war da askre! Kan ar werz Musiat.

KOR AR GOZIDI

Kalonad, kalonad!

SERSES

Tenn bleo da varo gwenn.

KOR AR GOZIDI

A-zournadou, a-zournadou, ez druezus meurbet!

SERSES

Youch abouez da benn!

KOR AR GOZIDI

Hag e sentin!

SERSES

Rog gant da zaouarn gwiad da zihad.

KOR AR GOZIDI

Kalonad, kalonad!

SERSES

Tenn bleo da benn! Gouel war an arme!

KOR AR GOZIDI

A-zournadou, a-zournadou, ez druezus meurbet.

SERSES

Gleb da zaoulagad gant an daelou.

KOR AR GOZIDI

Gleb-dour oun.

SERSES

Garm! respont d'am garmou!

KOR AR GOZIDI

Allas! alias! alias! alias!

SERSES

Kemer en eur leñva hent ar palez.

KOR AR GOZIDI**Allas! allas!****SERSES****Allas! dre gêr penn-da-benn!****KOR AR GOZIDI****Allas! ya, ya, bepred!****SERSES****Difronkit, en eur gerzout gorrek.****KOR AR GOZIDI****Allas! allas! a zouar reuzeudik ar Bersed!****SERSES**

**Allas ! allas ! allas ! va listri triroefñvek ! allas !
 allas ! allas ! kollet eo va listri !**

KOR AR GOZIDI**Da heulia 'ran gant difronkou kafñaouus!****Diwez ar Bersed.**

" Gwalarn " a embann :

ar skol vrezonek

Kaierou dionyzezek evit studi
ar brezoneg

Embannet :

1. GERIADUR BERR AR BREZONEG
2. DISTAGADUR AR BREZONEG

Da veza embannet :

3. REIZSKRIVADUR AR BREZONEG
4. KENTSKRID DA STUDI AR
BREZONEG KOMZET
5. LEVR-DOURN AR BREZONEG
KOMZET

Pep levr : eur skoed

Rakprena a cheller ar 5 kaier
evit 12 lur
(da veza paeet en a-raok)

YEZADUR BERR AR BREZONEG

Précis de Grammaire bretonne
(e brezoneg hag e galleg)

Priz : Eur skoed

« ... ec'h erbedomp start al levr nevez
d'an holl vrezonegerien, ken d'ar re a zo
c'hoaz war studi hor yez vroadel, ken d'ar
re o deus he desket ha d'ar skrivagnerien. »

F. VALLÉE, *Feiz ha Breiz*

Gouere 1928

LEVRIOU AR VUGALE

G. TH. ROTMAN

PRINSEZIG AN DOUR

112 Skeudenn

Dre ar post : 20 real

B. POTTER

PER AR C'HONIKL

15 Skeudenn

Dre ar post : 4 real

HANS ANDERSEN

PLAC'HIG VIHAN

AR MOR

6 Skeudenn gant Loïk

Dre ar post: 14 real

E GWERZ E TI " GWALARN "

DISKONT PA GEMERER

10 PE OUSPENN

Hag anavezout a rit :

An Aotrou Bimbochet e Breiz ?

romant gant R. Hemon

Prize: 616 flor

— Hag e lavarit d'in hoc'h eus lennet kalz levriou galleg ?

— Ha lavaret em eus d'eo'h kement-se ? Nann, aotrou, n'em eus ket lennet kalz levriou galleg, siouaz. An amzer, n'eo ket ar c'hoant, he deus graet diouer d'in.

— Petra hoc'h eus desket neuze ?

— A bep seurd traou, eme Donalda.

E gwerz e ti « GWALARN »

B. P. 75, Brest

(CC. 96-38, Roazon)

Romantou:

AN AOTROU BIMBOCHET E BREIZ, gant R. HEMON.

Priz : 2 skoed

Pezlou-c'hoari:

WAR VARC'H D'AR MOR, gant J.-M. SYNGE, troet diwar ar saozneg gant Y. DREZEN.

Priz : 9 real

NEVEZ-AMZER, gant T.-C. MURRAY, troet diwar ar saozneg gant R. HEMON.

Priz : 16 real

Danevellow:

TONKADUR BUGALE TUIREANN, addispleget diwar an iwerzonieg gant R. HEMON.

Priz : 16 real

Levrion-Studi:

GERIADUR GALLEK-BREZONEK A GORFADUREZ

Priz : 4 real

KORNOG

Dastumadenn Skeudennek Arzou Breiz

savet gant ar strollad
arzourien ha micherourien
vreizat

AR SEIZ BREUR STROLLAD-PAERONIEZ

ALPHONSE DE CHATEAUBRIANT
PAUL LADMIRAUT / MARC-ADOLPHE GUÉGAN / MAURICE DUHAMEL / JAMES BOUILLÉ / M & MME MALIVEL / GUY AR FLOCH
MAURICE FACY / ROPARZ HEMON
EUGÈNE RÉGNIER / DR PERQUIS
MARCEL GUIEYSSE

RENERIEN :

R. Y. CRESTON / R. HEMON

Renerez ha Mererez :
« Gwalarn », Boite Postale 75, Brest.

KOUMANANT
(4 niverenn)

30 lur (Tregont lur)

« KORNOG » a zo bet
embannet e gouere 1928.
Trimiziek e vo. Ar c'hous-
manant a daiv evit peder
niverenn. Diouyezek e vo
an dastumadenn, an holl

bennadou gwitibunan mou-
let war eun dro e brezoneg
hag e galleg.

Kement a sell ouz ar ma-
rerez a die beza kaset da :

Merour « Gwalarn » B. P. 75 Brest (C. C. 96-38 Roazon)

Petra eo « Gwalarn » ?

Brava

Talvoudusa

Dudiusa

Kelaouenn

Savet e brezoneg evit ar Vreiziz desket

Eun niverenn bep tri miz, moule e stumm

eul levr a 100 pajenn

Priz an niverenn : 20 real

Priz ar c'haumanant-bloaz : 20 lur

Skriva da :

« GWALARN »

B. P. 75, Brest

(CC. 96-38, Roazon)

BREST
Moulerez straed ar C'hastell, 4
1928